

Upravništvo, Ljubljana, Knafljeva
ulica 5 — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selen-
burgova ul. 6 — Tel. 3392, 3492.
Podružnica Maribor: Grajski trg 7.
Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ul. št. 2
Telefon št. 190.
Računi pri post. ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga číslo 78.180,
Wien št. 105.241.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno Din 25.—,
za inozemstvo Din 40.—.

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126. Maribor,
Grajski trg št. 7, telefon št. 2440,
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1,
telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Slovani in Nemci

Znani češkoslovaški vojaški strokovnjak in publicist, ki piše pod psevdonimom Stanislav Yester in čigar članki vzbujajo upravičeno pozornost tudi izven meja češkoslovaške države, je te dni izdal knjigo z naslovom »Tretje carstvo na pohodu«. V svojem globoko zasnovanem delu obravnava pisec odnose med Slovani in Nemci s posebnim ozirom na program sodobnega nemškega nacizma.

O Slovanih se mnogokrat trdi, da so malo bojevito poljedelsko pleme in to teorijo zlasti Nemci širijo, dasi bi jih že površen pogled v zgodovino lahko poučil o nasprotnem. Zgodovina češkega naroda ni nič drugega nego niz odpornih bojev z Nemci. Pred Žižko in njegovimi husiti je nekoč trepetala vsa Nemčija in nemške vojske so se često že razpršile, brž ko so začele siloviti vojni kriki Žižkovih bojevnikov. Poljska se je ves čas svojega obstoja bojevala z Nemci. Švedci, Turki in Tatari. Ruski narod je porazil v teku stoletij vse svoje nemške, švedske, tatarske in turške nasprotnike, zasedel pol Evrope in pol Azije ter si ustvaril državo, ki ji v pogledu notranje narodne enotnosti ni para na svetu. Njegove zasedbe nimajo kolonialnega značaja, marveč ruski narod vsako osvojenjo zemljo prepoji s svojim življenjem. Kaj vedo Nemci o borbah južnih Slovanov z orjaško osmansko silo, o borbah, ki so končno zrušile stoletno turško nadvlado? Za vse to je bilo treba več ko miroljubja i

Kljub vsemu temu pa je danes Slovanov v Evropi več ko 200 milijonov, dočim so nekdanji vodeči in vladajoči narodi že davno izgubili svoje pozicije. Kje je mogočeno carstvo silnega Džingiskana, vprašuje pisec, kje je ogromna država tatarske Zlate horde, kje so mogočni sultani, kje je nekdanja švedska sila? Vse te tvorbe so se razbile ob Slovanov, ki so s svojo žilavostjo in veliko biološko silo dočakali konec tujega nasilja v vednem boju za svoj obstanek. Turška carevina je propadla kljub temu, da ji je zapadna Evropa umetno podaljševala življenje. Švedci ne sanjajo več o vzhodni obali Baltskega morja, na Krimu in Povolžju polagoma izumirajo nekoč mogočni Tatari. Avstrija, nekoč ječa slovenskih narodov, je le še po svojem imenu spomin nekdanje velesile. Nemški »Drang nach Osten« je dobil v novih in obnovljenih slovenskih državah zapreke, ob katere se besno, toda brezuspešno zaganja.

Bilanca tega razvoja za Slované ni neugodna. Pod Nemci so ostali le drobci nekdanjih slovenskih milijonov, dočim je nemško jezikovno ozemlje okrnjeno na vseh straneh. Milijoni Nemcev so prišli v sosednje slovenske in romanske države. To je končni uspeh silovitega nemškega napora v svetovni vojni, ko se je organizirana sila Nemcev po vzgledu srednjeveških mongolskih osvajačev, razmahnila in prodrla globoko v Italijo, v Francijo, na Poljsko, v Podunavje in na Balkan.

Iz Berlina zopet propovedujejo pohod na Ukrajino, kakor da jih ni poučila svetovna vojna. Ubrati hočejo pot, ki sta jo hodila švedski kralj Karol XII. in Napoleon. Nemec je dober vojak, toda fantastičen kombinator. Slovani so v vseh dobah le neradi služili vojake, kadar pa je prišlo do resne potrebe, pa so se vedno znali postaviti sovražniku ter so pri tem pokazali izredno bojevitost, združeno z žilavo vztrajnostjo. Slovani le redko najdeš kot najemnika v tujih vojskah, kljub temu je njegova »nesposobnost za vojno« samo bajka, s katero Nemci tako radi varajo sami sebe. Kar pa se tiče njihovega »poljedelskega« značaja, je dovolj znano, kako silno obrambno odpornost imajo ravno poljedelski narodi. Oni so kamele, ki ostane, ko preko njih odteče povodenj osvajačev.

Bodoča vojna bi se ne končala samo s pobojem in pokvečenjem 20 milijonov ljudi, kakor se je končala svetovna vojna. Šlo bi za izstradanje celih narodov; česar bi ne pokončalo letalstvo, bi dovršile bolezni in lakota. Toda najstrašnejša puščava bi nastala ravno tam, kjer je naseltev gosta in kjer je mnogo velikih mest. V vojni, ki bi se vodila proti ženam in otrokom, bi trpel največ narod, ki živi velikih mestih in narod, ki nima dovolj sredstev, da krije svoje najpreprostejše potrebe.

To je eno, kar vojni propovedniki tako radi pozabljajo. Drugo pa je to, da morajo Nemci vedeti, da svet ne bo vojne. Ako pa mu bo vsiljena, se bo morda iztekla drugače, nego si to predstavljajo nekateri nemški krogi. Kdor vidi svojo bodočnost v vojni, tvega mnogo, kakor bi nas morala učiti presenetljiva izkustva svetovne vojne.

Yesterjeve besede so resne in jasne. Težko jim je odrekat utemeljenost in resničnost. Ker pa se ne da dvomiti, da hočejo današnji voditelji Nemčije res dobro svojem narodu, in ker so prožili že mnoge dokaze državniške močvirnosti, je utemeljena in upravičena sodba, da bodo prej ali slej tudi z dejanji podprli in dokazali voljo po ohranitvi in utrditvi miru, ki ji je njihov vodja že ponovno dal izraza v svojih besedah.

NOVI POJAVI GUSARSTVA NA SREDOZEMSKEM MORJU

V nedeljo je bila potopljena neka francoska trgovska ladja, napadena pa baje tudi neka nemška vojna ladja

Pariz, 25. oktobra. br. Silno ogorčenje v vsej francoski javnosti je izzvala vest, da je bil večeraj v bližini Balearov napaden francoski trgovski parnik »Qued Millah«, ki je bil na poti iz Port Lionte v Marseille. Kakih 50 milj vzhodno od Barcelone je letalo neznan narodnosti, ki je že nekaj časa zasledovalo parnik, vrlo več bomb. Ena bomba je padla na krov in je povzročila tolikšno razdejlanje, da je bil parnik onesposobljen za nadaljnjo vožnjo. Ker je začela naglo vdrati voda, je parnik pošiljal SOS-klice. Dva francoska obalna parnika sta takoj prihitela na pomoč. Rešiti pa sta mogla samo posadko, dočim so morali parnik prepustiti njegovi usodi. Kmalu po tem, ko se je posadka preselila na krov drugega parnika, se je napadeni parnik potopil.

Vojno ministrstvo je pozno ponoči potrdilo vest o tem napadu in odredilo naj-

strožjo preiskavo. Na kraj napada je bilo poslanih več francoskih vojnih ladij.

Z zadevo se bo bavila danes tudi vlada. Zatrjuje se, da bo vlada sklenila najodločnejše represalije, čim se ugotovi, kdo je napadalec. Dočim je gusarstvo na Sredozemskem morju po nyonski konferenci na mah prenehalo, kaže ta napad, da je sedaj zopet oživilo. To pa tudi dokazuje, da to gusarstvo dirigirajo krogi, ki imajo interes na tem, da preprečijo vsak sporazum glede Španije. Francoska vlada bo ta primer predložila na jutrišnji seji londonskega odbora in zahtevala brezpogojno razčiščenje španskega vprašanja.

Saint Jean de Luz, 25. oktobra. AA. Trdovratno se širijo glasovi, da je neka nemška ladja postala žrtev napada v okolici Cartagene in da se je potopila. Podrobnejših poročil še ni, zdi se le, da gre za nemški torpedni rušilec »Wilhelm«.

Zadnji poskusi v Londonu

Angleška vlada pripravlja nove kompromisne predloge

London, 25. oktobra. g. Iz verodostojnega vira doznavajo, da je angleška vlada z ostalimi državami pripravljena rešiti vprašanje unika prostovoljcev iz Španije tudi brez pristanka Sovjetske unije. Pač pa pričakuje angleška vlada, da bo italijanska vlada brez pridržka sprejela angleški načrt o odhodu prostovoljcev in zlasti pristala na pobudo angleškega načrta, naj se priporočila glede Španije smatrajo za obvezna. V tem primeru namerava Eden predlagati odboru za nevmešavanje, katerega sklepi so morali biti dosledni, naj se uvede navadni večinski princip, tako da odklonitev načrta s strani Rusije ne bi imela več nobenega pomena. Obstoji še veliki dvom o tem, ali bo francoska delegacija pristala na tak načrt, ki bi izoliral rusko delegacijo.

Chautemps zahteva razčiščenje

Pariz, 25. oktobra. br. Ministrski predsednik Chautemps je imel večeraj v Chateauxu o priliki svečane otvoritve tamošnjega Narodnega doma govor, v katerem se je dotaknil tudi zunanje politike Francije. V izredno ostrih besedah je kritiziral izigravanje mednarodnih dogovorov in pogodb s strani gotovih držav. Kar se tiče Španije, je poudaril, da je francoska

vlada trdno odločena napraviti konec tujemu vmešavanju in kršitvi mednarodnega prava. Če se bo to še nadalje dogajalo in če se bo z raznimi manevri onemogočal sporazum v londonskem odboru, potem bosta Francija in Anglija prisiljeni, odreči se politiki nevmešavanja in si pridržati svobodno roko, da moreta z lastnimi sredstvi napraviti red.

Zakaj je Italija popustila

London, 25. oktobra. w. Problem nevmešavanja je bil danes predmet razgovora med zunanjim ministrom Edenom in francoskim poslanikom Corbinom, ki je bil v nedeljo v Parizu, kjer je imel posvetovalna z zunanjim ministrom Delbosom in drugimi francoskimi ministri. Kakor doznavajo od dobro poučene strani, je Corbin prinesel v London pristane francoske vlade, da se odreka simboličnemu odhodu manjšega števila prostovoljcev, ako bi to vprašanje pomenilo oviro za sporazum. Kar se tiče stališča Italije, opozarjajo na to, da je odnehala v londonskem pododboru za nevmešavanje šele nekaj ur pred padcem Gijona. To si razlagajo tako, da želi Italija s tem svojim popuščanjem preprečiti otvoritev francosko-španske meje, kar bi se sicer utegnulo zgoditi. Italija je pristala na razgovore, in s tem izpodnesla Franciji izgovor za odkrito in iz-

Svečanosti v Rumuniji

Prestolonaslednik je postal oficir — Knez namestnik Pavle častni poveljnik gardnega bataljona

Bukarešta, 25. oktobra. AA. Danes, na njegov 16. rojstni dan, so svečano povzpeli vojvoda Mihaela, rumunskega prestolonaslednika v podporočilnosti torej v prvi oficirski čin. Svečanostim so prisostvovali mnogostevilni visoki in odlični gosti iz tujine, med njimi Nj. Vis. knez namestnik Pavle, švedski princ Gustav Adolf, princ Friderik Hohenzollernski, sorodnik kralja Karola, belgijski princ Charles, poljski maršal Rydz-Smigly, francoski maršal Georges, angleški general Geoffrey, grški general Markos, češkoslovaški general Sirovy, turški general Muharem in mnogo drugih. Na častni tribunski so zavzeli prostor kralj Karol in kraljevska družina, predvsem nadvojvodinja Ileana s svojim možem najvojvodo Antonom, visoki gostje iz tujine, predsednik vlade Tatarescu z ministri, generali in visoka duhovščina.

Vojni minister je prečital odlok o povišanju vojvode Mihaela v polporočnika. Nato je vojvoda Mihael prisegel zvestobo, kakor je to predpisano za oficirje. Kralj Karol je v svojem nagovoru poudarjal tradicije kraljevskega doma, da že od mladosti ve-

žejo usodo svojih sinov z usodo vojske in vsega naroda. Vlada je dal priznanje oficirskemu poklicu in poudaril, da zahteva veliko požrtvovalnost in zvestobo v službi domovine. »Boli kakor kdorkoli tvojih tovarišev«, je nalajeval kralj svojemu sinu, »se moraš naučiti služiti; tvoja prva dolžnost mora biti, da nikoli ne pozabiš stoletnih tradicij naše družine, tradicij, ki pravijo: biti moraš zmerom prvi sluga svoje domovine.«

Ko se je vojvoda Mihael prikazal na čelu svoje prve čete prvega lovškega bataljona, so mu množice privedle navdušene viharne ovacije. Takrat se je začela tudi revija čet in je mladi vojvoda sodeloval pri njej s svojo četo. V defileju je bil tudi Nj. Vis. knez namestnik Pavle, ki je večeraj postal častni poveljnik gardnega obmejnega bataljona in je ta bataljon danes vodil. Množica ga je viharno pozdravljala.

Svečanost se je končala opoldne z nepopisnim navdušenjem vseh prisotnih, ki so po končanih svečanostih burno pozdravljali kralja Karla in vojvodo Mihaela.

Hudi boji pri Šanghaju

Po kitajskih poročilih se je tudi najnovejša japonska ofenziva ponesrečila, dočim govore Japonci o velikih uspehih

Dunaj, 25. oktobra. br. Po brezlični brojavki, ki jo je tukajšnje kitajsko poslaništvo nocoj prejelo, ki je bila oddana v nedeljo popoldne v Šanghaju, je doživela velika japonska ofenziva, ki jo so Japonci pričeli na Šanghaj v soboto dopoldne z vsemi razpoložljivimi sredstvi, popolni zlom. Kitajska zračna obramba je bila nepretgoma 24 ur v boju in je v prvi vrsti zaslug kitajskega letalstva, da je veličastna japonska ofenziva doživela neuspeh. Japonci so imeli silne izgube na mrtvih in ranjenih in so morali Kitajcem prepustiti ogromne zaloge živil, municije, orožja in drugih vojni potrebščin, ki so jih nakopili pri Šanghaju v pripravi, da bo ofenziva uspela. Izgube Japoncev cenijo na 40.000 mož. Tudi Kitajci so imeli velike izgube. Kitajci so tudi porušili nasipe ob reki Tusi, da so na ta način zavstavili prodor Japoncev proti Cinanfuju. Japonci so bili v tem času baš v neki nizini, ki se je v manj ko pol ure spremenila v ogromno jezero. Na tisoče Japoncev je utonilo.

Pri večerajšnjih bojih so japonska letala, očitno po pomoti, začela obstreljevati s strojnimi tudi mednarodno koncesijo. Neko japonsko letalo je obstreljevalo angleško stražo na meji mednarodne koncesije. Več angleških vojakov je bilo ranjenih, eden pa je poškodbam podlegel. Angleški poslanik v Tokiju je dobil nalog, naj vložijo pri japonski vladi oster protest. Angleške čete so dobile nalog, da v bodoče brez pardona streljajo na letala, ki bi jih napadla.

Po vsej Kitajski je zavladalo zaradi poraza Japoncev pri Šanghaju veliko navdušenje. Listi objavljajo obširna poročila o večerajšnjih bojih, ki so bili izredno krvavi. Japonci so vrgli v boj nad 100 tankov in so skušali ob podpora 300 letal prodreti kitajsko fronto, vendar pa so se vsa njihova prizadevanja zlomila na junaške odporu kitajskih čet in kitajške letalstva.

Šanghaj, 25. oktobra. o. Japonci so danes končno zavzeli Tašang, eno izmed glavnih točk prve kitajske obrambe lini-

je pri Šanghaju. Odločilna borba se je pričela večeraj. Celih 24 ur so japonske havbice in topovi z vojni ladij, kakor tudi letala z bombami bombardirala tamkajšnje kitajske postojanke. Japonska letala so uporabljala pri tem težke bombe, ki rušijo tudi najtrdnjše betonske utrdbe. V pretekli noči so se pričeli napadi japonske pehote, ojačena z motoriziranimi oddelki. Japonski vrhovni poveljnik general Macui je poslal pred Tašang več divizij vojaštva, ki so končno v ponočnih urah predrele kitajsko fronto in zavzele Tašang. Kitajci so se morali v loku umakniti proti Nansijangu, ki leži 20 km severozapadno od Šanghaja in je najpomembnejši prometni voz na področju med Šanghajem in Nankingom. Tik pred Nansijangom so si Kitajci zgradili svojo drugo obrambno črto.

Prodor pri Tašangu je izredno velikega vojaškega pomena. Če Japoncem uspe zavzeti Nensijang, bo kitajska vojska pri Šanghaju odrezana od Nankinga. Hkratu bi Japonci lahko pritiskali kitajske oddelke na severozapadnem delu šanghajske fronte proti Jangceju in jih na njegovem desnem obrežju uničili.

Kitajci so demes dopolne s hudimi protinapadi poskušili zopet zavzeti pred nekaj urami izgubljene postojanke, vendar jim to do poldneva ni uspelo. Hkratu so hudo pritiskali na japonske postojanke pri Čapeju, Kiangvaju, Jangcepuju in Vusungu.

V Palestini še ni miru

Vso deželo je zajel nov teroristični val — Strogi ukrepi angleških oblasti nič ne zaležejo

Jeruzalem, 25. oktobra. br. Po relativnem zatišju začnjenih dni je večeraj prišlo po vsej Palestini do novih izgovorov in atentatov. V noči od sobote na nedeljo je bil v Jeruzalemu ustreljen od neznanh storilcev neki arabski inženjer. To je dalo Arabcem povod za nove izgrede proti židom. Policija je morala ponovno intervenirati in je prišlo zopet do krvavih spopadov z arabskimi nacionalisti. V Gazi sta večeraj na eni najživahnjejših ulic eksplozirali dve bombi v času, ko je bilo na ulici polno ljudi. Nastala je silna panika. Telefonska zveza med Palestino in Egiptom je docela prekinjena, ker so bile telefonske žice na mnogih krajih prerezane. Oblasti so aretirale mnogo ljudi, ki so osumljeni, da so pri tem pomagali. Na kolodvor v Lyddi so izvršili Arabci napad. Se le, ko je prišlo na pomoč vojaštvo, so napadalce poglani v beg. Na sirjski meji so morali obmejno stražo potrožiti, ker so oblasti ugotovile, da prihajajo preko sirjske meje v Palestino arabski teroristi. Tudi tihotapstvo orožja se je na sirjski meji

se v enaki meri varujejo tudi interesi valencijske vlade. Tako si v Londonu tolmajoč večerajšnji izredno ostri govor Chau-tempa.

Angleška ponudba Italiji

London, 25. oktobra. br. V zvezi z nedavno sejo italijanskega ministrskega odbora za zaščito kreditnih ustanov poročajo današnji londonski listi, da so na tej seji razpravljali tudi o ponudbi Anglije, ki je pripravljena dati Italiji posojilo v višini 50 milijonov funtov. Toda Anglija zahteva, da se poprej razčistijo in urede vsa sporna vprašanja med Italijo in Anglijo, zlasti v pogledu odnosajev na Sredozemskem morju in glede Španije. Brez tega Italija ne sme računati na finančno podporo Anglije. V angleških krogih sedaj z napetostjo pričakujejo, kako stališče bo zavzela Italija.

Pregrupacija Francovih čet

General Franco hoče najprvo presekati zvezo med Francijo in Valencijo, da bi nato napadel Madrid

London, 25. oktobra. o. »Daily Telegraph« zadržuje v svojem poročilu iz Španije, da bo general Franco sedaj po likvidaciji asturske fronte, ki je v glavnem že dovršena, z vso silo pritiskal na republikance v Aragoniji, da bi tako čimprej pretrgal vse zveze med Francijo in Valencijo. Tudi informacije drugih listov potrjujejo te napovedi. Po nekaterih vesteh je Franco že pričel pošiljati večje oddelke vojaštva z vso naglico s severne fronte na aragonsko bojišče. Potniški in tovarni vlaki se na severnih španskih progah vrstijo drug za drugim in prevažajo od severozapada proti vzhodu na tisoče vojaštva in ogromne množine vojni potrebščin. Po pariških vesteh bo Franco že v najkrajšem času koncentriral na aragonski fronti novih 100.000 mož. V Asturiji bodo ostali le manjši oddelki vojaštva ter policijske čete, ki bodo do kraja očistile teren ostankov severne republikanske armade.

Nacionalisti so te dni z letaki pozvali tudi prebivalstvo na Minorci, naj se jim preda. Republikanci pa so sklenili, da se bo Minorca do kraja borila za republikansko stvar. V odgovor na nacionalistično zahtevo je bila na Minorci proglašena splošna mobilizacija za vse moške od 16. do 50. leta starosti.

20.000 ujetnikov v Asturiji
Salamanca, 25. oktobra. br. Po poročilih glavnega stana generala Franca so nacionalistične čete po padcu Gijona ujele v Asturiji dosedaj okrog 20.000 milijnikov Asturskih rudarjev se še vedno ogorčeno branijo in so se v manjših skupinah razkropili po gorovju južno od Gijona in Ovieda. Tu se razvija prava gverilska vojna, vendar pa je usoda teh rudarjev že zapečaten, ker so popolnoma odrezani od zaledja, ter se bodo morali prej ali slej udati. General

Franco je odredil, naj vse vojne ujetnike uporabijo pri obnovitvenih delih, zlasti pri popravilu porušenihi hiš, cest in mostov. Del ujetnikov bo poslan v rudnike, kjer bo zopet obnovljeno delo. Vojni plen frankovcev v Asturiji je zelo velik. Med drugim so zajeli 30 modernih topov, 15 letal in cel vlak pionirskega materiala, cele kolone avtomobilov in velike zaloge municije.

Napad na Barcelono

Valencia, 25. oktobra. AA. Davi ob 4.30 so opazovalci javili, da je več uporniških letal odletelo iz Palme na Mallorci proti Barceloni. Bombardiranje je zahtevalo več človeških žrtve in je napravilo veliko škodo. Vladnim lovskim letalom se je posrečilo sestreliti dve dvomotorni letali, eno pa je padlo v morje pri Moncadi. Pet letalcev, ki so utonili, je bilo italijanske narodnosti, kakor se vidi iz listin, ki so jih našli v njihovi obleki.

Republikanska poročila

Madrid, 25. oktobra. AA. Poročajo, da je večeraj prišlo na fronti južno od Tagra do pomembnega premikanja čet. Pred Tolledom in v Estremedaru so uporniki zbrali svoje vojaštvo, vendar niso izvedli še nobenega napada. Republikanske baterije zvalžno obstreljujejo sovražne oddelke, vladne čete so pa napadle uporniške postojanke, da preprečijo morebitna presenečenja. V odseku Guesta della Reina so uporniki napadli republikance, vendar so se pod navzkrižnim ognjem morali umakniti. Na jugu Madrida so uporniki naskočili postojanke, ki so jih večeraj zasedli republikanci in se jim je ponovno posrečilo zavzeti nekaj ozemlja. Vladne čete obvladajo še nadalje šest utrjenih poslopj. Napadalci so imeli velike izgube.

Odgoditev bruseljske konference

Bruselj, 25. oktobra. g. Na angleško-francosko pobudo se je belgijska vlada obrnila na podpisnice pakta devetorice z vprašanjem, ali naj pred pričetkom konference devetorice pozove Nemčijo in Rusijo, naj se udeležita te konference. Ako bi imenovani državi pristali na to, bi se začele bruseljske konference odgoditi za štiri ali pet dni.

Ameriški predlogi za konferenco 9 držav

Washington, 25. oktobra. AA. Po pisanju lista »Journal American«, izjavljajo v poučenih krogih, da bo vlada Združenih držav poslala konferenci devetih držav naslednji program:

1) Takojšnja ustavitve sovražnosti. Niti Kitajski niti Japonska se ne označita za zmagovalke.
2) Miroljubna ureditev teritorialnih in gospodarskih vprašanj, ki so rodila spor na Daljnem vzhodu. Podpisniki pakta devetih držav naj ponudijo posredovanje.

Zunanji minister Hull je večeraj takoj po vrnitvi iz Kanade konferiral z Rooseveltom o programu, ki naj se predloži bruseljski konferenci.

Nenadna smrt na službenem potovanju

Varaždin, 25. oktobra. o. V Varaždinu je danes zadela srčna kap 43-letnega višjega tajnika finančnega ministrstva Luko Potočnika. Mludi se je v Varaždinu, kjer je pregledoval knjige davčne uprave. Davi so ga našli mrtvega v njegovi postelji. Pokojnik je doma s Koroškega.

Škofovska konferenca v Zagrebu

Zagreb, 25. oktobra. o. Škofijska konferenca se je danes nadaljevala. Kakor zatirajo, se bo že jutri zaključila in je pričakovati, da bo jutri popoldne objavljen napovedani komunikat.

Drugo glasovanje o spomeniku Viteškega kralja Aleksandra v Ljubljani

Ljubljana, 25. oktobra. Nocoj se je vnovič sestel akcijski odbor za postavitev spomenika blagopokojnemu Viteškemu kralju na sejo, ki je imela na dnevnem redu edino vprašanje, ali se odobri izjavi za Plečnikove propileje ali ne. Dne 1. t. m. je odbor s 17 glasovi proti 11 izrekel, da prostor na sedanjem kazinskem restavracijskem vrtu ni primeren za spomenik, ker je in bo za dogledno dobo še ostal izven prometa. Takrat je bilo ožjemu odboru naročeno, naj prof. Plečniku sporoči ta sklep in ga poprosi, naj izbere kak pripravnostni prostor. Medtem pa je predsednik senator Hribar prišel do spoznanja, da prof. Plečnika ni mogoče staviti pred dovršeno dejstvo, in se je zato odločil, da konzultira odbor poprej o osnutku propilej kot takem, torej brez vezave na prostor.

Na pričetku nocojšnje seje je predsednik najprej prosil oprostjenja za očitke, ki ga je bil na zadnji seji naslovil na večino odbora, češ da hote zavlačuje delo za postavitev kraljevega spomenika. Izjavil je, da o nobenem izmed članov odbora ne dvomi, da iskreno želi, da bi Ljubljana čimprej dobila dostojen spomenik. Predsednikovo izjavo je odbor s živahnimi odobravanjem sprejel na znanje. Nato je odborov tajnik direktor dr. Lokar orisal položaj, ki je po zadnjem glasovanju nastal, in izrazil pripravljenost ožjega odbora, da sprejme tudi kak drug primeren prostor, če se akcijski odbor odloči za propileje in bo mogoče tudi prof. Plečnika pridobiti za tak načrt.

V debati je najprej glavni urednik Zupančič na prošnjo slovenskih kiparjev, ki v odboru niso zastopani, zavrnil proti njim

naperjene očitke, ki jih je bilo slišati na zadnji seji. Zastopnik Zveze društev zasebnih nameštencev Zemljič je iz formalnih razlogov zavračal umestnost današnjih seje, ker vprašanje propilej ne spada v področje odbora za postavitev kraljevega spomenika, temveč je to zadeva mestnega regulacijskega načrta, vprašanje prostora pa je bilo že zadnjič odločeno. Primarij dr. Hebein je vnovič obrazložil stališče dobrovoljcev, nato pa je predsednik JCL dr. Stare z ozirom na verzijo, da namerava zavarovalnica »Croatia« žé v kratkem graditi novo palačo ob bodočem Južnem trgu, sporočil izjavo njenega generalnega direktorja, da zavarovalnica še dolgo ne misli na takšno gradnjo.

Globok vtis so napravila na vse prisotne izjave predsednika notarske zbornice dr. Kuharja, ki se je iz nacionalnega čustvovanja izrekel proti propilejam, ker predstavljajo v naši kulturi povsem tuj element in bi kraljev lik nekako nasilno ločeval od realnega okolja. Govorili so med drugim še urednik »Slovenca« Ilija, zastopnik NO dr. Cepuder in predsednik zbornice za TOI Jelacina, nato pa je predsednik odredil glasovanje. Glasovalo se je o Plečnikovi propilejah s pridržkom, da je bil prostor na kazinskem vrtu že odklonjen in da prof. Plečnik izbere kak drug prostor. Za propileje je oddalo glasove 17 članov odbora, prav toliko proti. Predsednik je med skrutinjem sporočil, da sta se člana odbora dr. Gradnik in sodni svetnik Lajovic pisмено izjavila za Plečnikov načrt in da je torej za propileje oddanih 19 glasov. Tak načrt štetja pa je naletel med prisotnimi na odločen odpor. Predsednik senator Hribar je nato sejo zaključil.

Francoski rezervni oficirji na Oplencu

Beograd, 25. oktobra. p. Minister vojske in mornarice general Ljubomir Marič je priredil snoči v gardnem domu svečan banket francoskim rezervnim oficirjem in bojnikovim. Po banketu je bila v slavnostni dvorani soareja s koncertom, pri katerem so sodelovali člani beograjske opere, med njimi tudi ga Djundjenac, ter balet beograjske opere.

Davi ob 8. so se francoski gostje zbrali v bojevnem domu in se z avtomobili odpeljali na Avalo, kjer so položili lep venec pred spomenik Neznane junaka, Kapetan Dragoljub Vuković je gostom

kratko pojasnil položaj, kakršen je bil na Avali za časa svetovne vojne, ko so bile borbe za Beograd najhuješe.

Z Avalo so se francoski oficirji odpeljali na Oplenac. Na grob pokojnega kralja Aleksandra I. so položili žaro z zemljo iz Verduna. V hotelu na Oplencu so jim priredili obed. Zvečer so se vrnili v Beograd. Tu jih je nocoj sprejel beograjski župan Vlada Ilić. Še nocoj so se nekateri izmed njih odpeljali v Sarajevo in dalje proti Dalmaciji, drugi v Skopje, tretji pa se preko Zagreba in Ljubljane vrnejo nazaj v Francijo.

Van Zeeland odstopil

Najbrže pa ne bo večjih izprememb

Bruselj, 25. oktobra. br. Van Zeelandova vlada je danes popoldne odstopila. Kralj je ostavko sprejel in takoj začel s konzultacijami. Kdo bo sestavil novo vlado, se ni znano.

Do ostavke je prišlo zaradi afer pri belgijski Narodni banki, kjer so bile odkrite velike poneverbe. Zadevo preiskuje sedaj sodišče. Guverner Narodne banke je bil poslan na dopust, s katerega se najbrže ne bo več vrnil. Čeravno ministrski predsednik Van Zeeland osebno s to afero ni prizadet, mu vendar očitajo, da je bil premalo energičen. Stvar so izkoristili poli-

tični nasprotniki ministrskega predsednika, ki so v njegovi odsotnosti v inozemstvu vzpizorili proti njemu ljuto kampanjo. Včeraj se je Van Zeeland vrnil s svojega dopusta. Po posvetu s svojimi političnimi prijatelji je danes sklical seje ministrskega sveta, na kateri je svoje ministrske tovariše obvestil, da bo podal ostavko. Dasi so se temu protivili, je Van Zeeland vztrajal pri svojem stališču. Popoldne je po sklepu ministrskega sveta podal ostavko cele vlade. Verjetno pa je, da bo kralj zopet Zeelandu poveril sestavo nove vlade.

Fašizem na Madžarskem

Včeraj so v Budimpešti ustanovili narodno socialistično stranko — Hud odpor v političnih krogih

Budimpešta, 25. oktobra. br. Včeraj je bilo v madžarski prestolnici veliko manifestacijsko zborovanje novo osnovane madžarske narodno socialistične stranke, v kateri so se združile vse desničarske ekstremne skupine. Na zborovanju je bil objavljen politični program nove stranke, ki je poloben hitlerjevskemu in fašističnemu programu. Vazvemojo se za uvedbo avtoritativnega režima brez parlamenta in druge slične demokratske navlake, uvedbo pravega krščanstva, odločno borbo proti židom in brezpogojno vojno napoved boljševizmu. Zborovanje, ki se ga je udeležilo okrog 20.000 ljudi, je bilo zaključeno s prisego zvestobe regentu Horthyju, na katerega je bila naslovljena poslanica s pozivom, da se postavi na čelo tega novega madžarskega nacionalnega pokreta.

Po zborovanju so udeleženci demonstrirali po mestu, posebno na Margaretskem venci ter na Szenevorn trgu. Tam se je razvil hud spopad med policijskimi stražniki in demonstranti, ki so bili spetkoma v veliki premoči. Demonstranti so bili med tem že razbili šipe na oknih židovskih hiš in zlasti na izložbah židovskih trgovin. Policija demonstrantom na Szenevorn trgu ni bila kos in so ekstremisti malostevilne stražnike obkolili ter jih razorožili. V zadnjem trenutku so stražnikom približali na pomoč jejniški pazniki iz bližnje vojaške kaznilišnice, ki so z bajoneti na puškah demonstrante po kratkem boju preganili. Na trgu je oble-

žalo večje število ranjenecv, med njimi tudi vodja narodno socialističnih študentov Kemery Nagy, ki ga je neki policijski podčastnik udaril s sabljo po glavi.

Hitlerjevsko-fašistični pokret je izzval ostro reakcijo pri ostalih političnih strankah, pa tudi v tisku. Tibor Eckhardt, ki je v nemali meri prav zaradi tega prešel v legitimistični tabor, ker je v veliki legitimistični idejah edini haskoviti protitež narodno socialističnim idejam, je na svojih zadnjih dveh shodih v Felegyhazyju in v Vaszarhelyu ostro napadel madžarske narodne socialiste. Očita jim, da so izdajali madžarske stvari, ker so se dali pokupiti s tujim denarjem in se v svoji politični borbi poslužujejo tudi tujih metod in propagandnih sredstev. Eckhardt je poudaril, da Madžarska ne sme z nikom skleniti pogodbe, po kateri bi morala zaradi tujih interesov vnovič v vojno. Madžarska ne sme izgubiti nobene vojne več za to, da bi na račun tujih interesov škodila sama sebi.

Kakor zatrjujejo dobro poučeni politični krogi, je vlada glede na te demonstracije davi že sklenila, da poselanski zbornici ne bo predložila načrta novega volilnega zakona, po katerem naj bi se priznala tajna volilna pravica, ker bi se lahko zgodilo, da bi narodni socialisti izvalili sejanji mednarodno politični položaj, hkratu pa s tujo pomočjo razvili velikansko vojniško propagando, ki bi jih mogla dovesti do volilne zmage.

„ČSR ne potrebuje naukov iz Berlina“

Praga, 25. oktobra. o. V Kramericah je imel pravosodni minister dr. Derer včeraj pomemben govor, v katerem je obeležil sedanje stališče med Nemčijo in Češkoslovaško, posebno pa se stališče, ki ga morajo češkoslovaški Nemci zavzeti do češkoslovaške države na eni in Nemčije na drugi strani. Nečemo, je dejal, nobenega spora z Nemci. Na Češkoslovaškem ni nobene stranke, ki si ne bi želela dobrih odnosov z Nemčijo, vendar pa ne bomo nikoli dopustili, da bi se Nemčija vmešavala v naše notranje zadeve ali pa da bi pri po-

gajanjih s češkoslovaškimi Nemci zavzela vlogo nekega partnerja, katerega zahteve bi morala češkoslovaška vlada z vso resnostjo upoštevati. Sudetsko-nemške iredeente ni. Razvoj Češkoslovaške gre v tisoletje in v vseh teh stoletjih se tak problem ni pojavil. Po osvoboditvi so se češkoslovaški Nemci izrekli za Češkoslovaško in ne za Nemčijo. Kakor politično, tako so tudi gospodarsko usmerjeni proti Podunavju. Vsaka druga orientacija bi bila zanje tudi neumestna.

Pol stoletja že deluje CMD, darujmo že za pol stoletja!

Beleške

Novi mladi borci za jugoslovensko idejo

V ponedeljskem »Jutru« smo obširneje poročali o državnem kongresu omladine JRJ, ki je bil v nedeljo v Beogradu. Na manifestacijskem zborovanju je govoril predsednik vlade in JRJ g. dr. Stojadinović. Zlasti je odločno podčrtal jugoslovensko usmerjenost programa JRJ. »Naša stranka (JRJ) je za narodno in državno edinstvo«, je poudaril. Predsednikova izjava je bila sprejeta s soglasnim odobravanjem in na koncu so se udeleženci svečano zaobljubili, da se bodo borili za načela in cilje strankinega programa.

Po poročilu ponedeljskega »Slovenca« je bilo na kongresu mladine JRJ tudi 250 delegatov iz Slovenije. Z drugimi vred so se tudi oni zaobljubili, da se bodo borili in delali za jugoslovensko idejo, za narodno in državno edinstvo. »Slovenec« še posebej poudarja, da je slovenska mladina, organizirana v JRJ, prirejala dr. Stojadinovića kot vodji JRJ navdušene ovacije.

Na žalost »Slovenec« ne pove, odkod vse so bili slovenski omladinci JRJ. Vsekakor pa smemo računati, da so jih zbrali iz vseh srezov Slovenije. Ker so na dolgi pot v Beograd brez dvoma poslali najplivnejše omladince, smemo z vso upravičenostjo pričakovati, da bo odšel tudi slovenstevski mladina s prepričanjem in navdušenjem zagovarjala in propovedovala vodilno načelo jugoslovenske politike: narodno in državno edinstvo.

Naknadno zadoščenje

Naši čitatelji se bodo morda še spominjali, kakšen vik in krik so zagnala slovenska glasila JRJ, ko je »Jutro« ob banovinski skupščini slovenske napredne mladine po pomoči prineslo drugo ob drugo dve fotografiji brez vmesne črte. Očitale so nam goljufijo in bog ve kaj še. Tudi ko smo pojasnili, kako se je pomota zgodila, so nadaljevala svojo gonjo. Utihišla so šele, ko smo ugotovili, kako so ravno v slovenstevskih listih res izhajale slike, sestavljene iz več fotografij, a to ne po pomoči, temveč z očitljivim namenom, da bi izgledalo število udeležencev čim večje. Pravilno smo mogli njihovim tolmachi tako, da so vsaj naknadno uvideli svojo nepravilno pogreško in vsaj sebi priznali, da so nam delali krivico, ker so prišli do prepričanja, da sestavljanje več fotografij v eno sliko ni vedno nedopustna stvar.

Da je bilo temu res tako, vidimo tudi iz včerajšnjega »Vremena«, beograjskega glasila JRJ. Tudi ono je namreč prineslo o nedeljskem kongresu omladine JRJ sliko, ki predstavlja udeležence, ki pa se ji pozna, da je tudi sestavljena iz dveh fotografij. Upamo, da si bo »Slovenec« to lekcijo zapomnil in da bo drugič bolj previden, kadar bo hotel zopet nam deliti moralne nauke.

Hrvatske telovadne organizacije

Kakor v raznih hrvatskih mestih so ustanovili tudi v Travniku hrvatsko telovadno organizacijo »Junak«, ki se je prijavila sreskemu načelstvu po določbah zakona o društvih. Nedavno pa je prejel predsednik travniškega »Junaka« odlok o razpustitvi društva na podlagi načelnega sklepa ministrstva za telesno vzgojo, da telovadne organizacije »Junaka« niso dopustne. Predsednik »Junaka« v Travniku se je pritožil na bansko upravo v Sarajevu, ki pa je pritožbo odbila in napolnila pritožnike na državni svet.

Zanimiva so v tej zvezi poročila hrvatskih listov o raznih prireditvah hrvatskih Križarjev, ki so nekaka polcerkvena organizacija. Iz teh poročil je razvidno, da so v zadnjem času začeli tudi Križarji sistematično gojiti telovadbo. V nedeljo so porabili ugodno priložnost, ko so v Zagrebu zbrani na škofovski konferenci vsi nadškofi in škofi iz države, da so jih povabili na svojo prireditev in pred njimi telovadili.

Zbor HSS v Karlovcu

V nedeljo je bil v Karlovcu velik manifestacijski shod bivše HSS. Glavna govornika sta bila inž. Košutić, ki je zastopal dr. Mačka, in pa predstavnik bivše SDS dr. Srdjan Budisavljević. Za njima je govorilo še več radičevskih narodnih poslancev. Po poročilih zagrebških listov je bilo na shodu 15.000 do 20.000 ljudi iz karlovskega in iz sosednjih srezov. Vsi govorniki so seveda pred vsem razpravljali o sporazumu med zagrebško in beograjsko združeno opozicijo.

Razpuščen mestni svet na Koroškem

Deželna vlada v Celovcu je razpustila občinska zastopstva. V Celovcu, Beljaku in v Borovljah, ki pa so bila seveda že tudi imenovana. Vzrok razpusta iz poročil v avstrijskih listih ni razviden. Za komisarija sta v Celovcu in Beljaku do imenovanja novih mestnih svetov imenovana dosedanja župana, za Borovlje pa je bil poverjen z vodstvom občinskih poslov sodnik Novak. V svetovet je bil med drugimi kot zastopnik Slovencev imenovan trgovec Kometter.

Žrtev hitlerjevskega kodeksa očasti

»Völkischer Beobachter«, glavni dnevnik hitlerjevskih Nemčije, je imel za vojne poročevalca Rolanda Strunka. Pošiljal ga je v zadnjih letih povsod, kjer so se odigravali vojni spopadi. S svojimi poročili iz abesinske in španske vojne je zaslovel tudi preko nemških mej. V izvrševanju svoje službe je bil večkrat ranjen, precej hudo pred tremi leti v vojni med Japonci in Kitajci in pa lani v Španiji, kjer ga je zasula granata v rovi pred Madridom.

Pred tedni je Roland Strunk kot poročevalec prisostvoval velikim nemškim manevrom. Ko se je vrnil v Berlin, je zvedel, da so nekateri za časa njegove odsotnosti omeževali čast njegove rodbine. Po določbah posebnega častnega kodeksa za funkcionarje hitlerjevskih organizacij se ni smel zadovoljiti s tem, da bi si poiskal zadoščenja pri sodišču, temveč je moral pozvati glavnega povzročitelja govorice na dvoboj. Dvoboj je bil v petek popoldne. Strunk je bil zadel od krogla svojega nasprotnika in je obležal mrtev.

Premestitev

Beograd, 25. oktobra. p. H gozdarskemu odelcu banske uprave v Ljubljani je iz Zagreba premeščen višji šumski pristav inž. Janko Seljak.

Sodniki pri novem pravosodnem ministru

Beograd, 25. oktobra. AA. Danes ob 12. je pravosodni minister Milan Simonović sprejel v svojem kabinetu odbor društva sodnikov s predsednikom Rusomirjem Jančevićem na čelu. Minister je izjavil, da rad sprejme sodelovanje društva sodnikov pri urejanju vseh sodnih vprašanj, in dodal, da si bo prizadeval, da se čimprej izda zakon o sodnikih. Dalje je izjavil, da bo vse storil, kar je v njegovi moči, da se ugodni upravičenim sodniškim zahtevam.

Dve seji banovinskega odbora OJNS

V nedeljo popoldne je bila v Ljubljani sedanjih strankinih prostorih v Kazini prva redna seja pred poludnevno mesecem izvoljenega banovinskega odbora OJNS. Prisli so predstavniki vseh sreskih mladinskih organizacij, tako da se je zbralo 54 članov banovinskega odbora.

Sejo je ob 10. dopoldne otvoril predsednik inž. Jože Rus. Toplo je pozdravil vse odbornike in nato sporočil, da je proti doseganju praktično, oproti dosedanjemu tolmachenju zakona o društvih navzoč tudi zastopnik policijske oblasti, čeprav je odbora seja interna zadeva strankine organizacije. Protestiral je proti temu, vendar pa je policijski komisar ostal v dvoranah. Predsednik je nato podal splošno politično poročilo, ki ga pa ni mogel dokončati, ker je moral sejo okrog 11. zaključiti.

Sklicana je bila nato druga seja banovinskega odbora OJNS. Vršla se je na drugem kraju in v redu potekla po dnevnem redu. Predsednik je končal svoje poročilo, razen njega pa so govorili še tajnik banovinske OJNS Andrej Uršič, banovinski tajnik JNS dr. Marjan Zajec, navzoči nar. poslanec Milan Mravljica in še

»Slovenec« in senator Banjanin

»Slovenec« od 20. oktobra je objavil daljše poročilo o zaključni seji senata, na kateri je stavil senator Jovan Banjanin na predsednika senata dr. Mažuranića znano vprašanje glede sporazuma združene opozicije z dr. Mačkom. V svojem poročilu je »Slovenec« vedel povedati, da je senator Banjanin v svojem govoru dokazoval, da je tako zvanega zagrebškega sporazuma kriva jugoslovenska radikalna zajednica, ki ni že meseca marca, ko se je začelo govoriti o tako zvanem sporazumu, nastopila s močno roko ter onemogočila vse sestanke tako zvezne združene opozicije z dr. Mačkom. Od vlade je g. Banjanin zahteval močno roko, sam pa se je zavaroval za ugotovitvami »Slovenca« da on in JNS mislita na močno roko.

V nedeljski številki pa je objavil »Slovenec« sledeče pismo gospoda senatorja Banjanina:

»Ni res, da sem v svojem govoru na seji senata dne 19. oktobra dokazoval, da

Skupščina zveze šahovskih klubov

Bosanski Brod, 25. oktobra. o. Tu se je vršil danes občni zbor Zveze šahovskih klubov, ki so se ga udeležili tudi zastopniki klubov iz Ljubljane in Maribora. Občni zbor je vodil ljubljanski vseučiliški profesor dr. Kasal. Za predsednika zveze je bil ponovno izvoljen predsednik Narodne skupščine Stevan Čirić. Dr. Kasal je izvoljen za polpredsednika. Sklenjeno je bilo med drugim, da se bo prihodnji amaterski turnir priredil v Osijeku.

Uveljavljene mednarodne konvencije

Beograd, 25. oktobra. p. »Službene novine« so danes objavile v svoji prilogi vrsto zakonov o mednarodnih konvencijah, ki se z današnjim dnevom uveljavijo. Ti zakoni so: konvencija s Češkoslovaško, glede preprečenja dvojnega obdavljenja dediščin, sklenjena 24. februarja 1936; konvencija o letalskem prometu z Nemčijo, podpisana 3. septembra 1936; pogodba o konvenciji, arbitraži in sodnem postopanju s kraljevinom Dansko, podpisana 4. decembra 1935; dopolnilni protokol k trgovinski in plovbeni pogodbi z Italijo, podpisan 26. septembra 1936; dopolnilni sporazum k trgovinski in plovbeni pogodbi z Albanijo, podpisan 5. maja 1934; sporazum o pomorskih signalih, sklenjen v Lizboni 30. oktobra 1930 leta.

Huda neurja v Bosni

Sarajevo, 25. oktobra. o. V poslednjih dneh so divjale v Bosni in Hercegovini strašne nevihte, ki so napravile ogromno škodo, zlasti po Hercegovini, kjer so ceste in železniške proge najbolj prizadete. Prvi med Bradinom in Mostarom je bila na več krajih poplavljena. Voda je naplavila na progo tolike množine peska, da je prekinjen ves promet. Razni politični in tovarni vlaki so se morali ustaviti na posameznih postajah ali kar na odprti progi. Železniški promet med Sarajevom in Mostarom je bil tudi danes še ves dan prekinjen. Vse kaže, da bodo šele nocoj lahko uvedli delni promet, tako da bodo potniki prestopali iz enega vlaka na drugega. Redni promet bo obnovljen bržkone šele v 5 ali 6 dneh. Tudi v Bugojnu se je utrgal oblak. Glozasti, ki je poplavlja vse okoliško polje. Pri Jablanici je odnesla logarska hiša, ki so bili v njej poleg logarja njegova žena in štirje otroci. Narasla voda je porušila tudi neki mlin.

Beograd dobilo novo kratkovalovno radijsko postajo

Berlin, 25. oktobra. br. Današnji berlinski listi poročajo, da je jugoslovensko pošto ministristvo naročilo pri nemški tvrdki C. Lorenz A. G., Berlin—Tempelhof, popolno instalacijo za novo kratkovalovno radijsko oddajno postajo, ki bo zgrajena v neposredni bližini Beograda. Postaja bo imela prvotno 10 kw, a se bo mogla brez večjih težav povečati na 20 in več kw ter bo najmočnejša radijska oddajna postaja v južnovzhodni Evropi.

AKO CENITE

SVOJE ZDRAVJE,

a trpite na tem, da ste nagnjeni k debelosti, na revmatičnih bolečinah in protini, jemljite KRUSEN-ol. Kajti KRUSEN BOL pomaga pri preosnovi, ureja prebavo, prepreči, da se tvori usedline in gošča v telesu, ki so poglavitni vzroki tako za debelost, kakor tudi za revmatična in protinska obolenja.

Originalna steklenica KRUSEN-ol se dobi v lekarnah, stane samo Din 45.— in je tako izdatna za uporabo, da zadostuje za 3 mesece, mala steklenica pa stane Din 27.—.

Oglas reg. št. br. 30.323

nekateri drugi. Živahna debata je nato pokazala popolno soglasje med stališčem, ki ga je glode na najnovejšo politično situacijo v državi sprejelo glavno vodstvo stranke.

Tajniško poročilo Andreja Uršiča je ugotovilo razveseljiv napredek političnega pokreta nacionalne mladine. Z ozirom na ta, vsa pričakovanja presegaajoč razmah, so bili sprejeti primerni sklepi o bodočem delu. Ustanovljeni so bili potrebni odbori, med njimi organizacijski, kulturni in socialno-gospodarski. Ko je podal svoje poročilo še blaženi Dušan Verbič, se je razvila debata o organizacijskih zadevah. Poleg drugih so govorili Albert Edvard, Andrej Arko, Ivan Grešak, Jože Vebler, Bojan Podbregar, Milan Majcen, Mirko Kopeč in Dušan Vargazon. Sprejeto in sprejeto so bile mnoge koristne misli.

Z zahvalo vsem odbornikom je predsednik končno zaključil sejo, ki je potekala v znamenju isčerenosti tovarštva in mladostne živahnosti. Potrjeni v svoji borbenosti za nacionalno stvar, so se odborniki z večernimi vlaki zopet razšli v svoje srece, iz srca hvaležni vsem, ki so prispevali k usvartitvi tako zdravega ozračja.

Je za zagrebški sporazum kriva jugoslovenska radikalna zajednica zato, ker ni že marca meseca nastopila z močno roko ter onemogočila vse sestanke tako zvezne združene opozicije z dr. Mačkom in da sem zahteval močno roko.

Res pa je, da sem izjavil, da kategorično in z indignacijo zavračam podkajanje tiska jugoslovenske radikalne zajednice (»Vremena« in »Slovenca«), da jugoslovenska nacionalna stranka zahteva močno roko in polne sankcije. Res je, da sem napadel režim jugoslovenske radikalne zajednice zato, ker je s svojo konkurenco in s svojimi ponudbami g. dr. Mačka tiril združeno opozicijo k vse večjemu popuščanju. Beograd, dne 21. oktobra 1937.

Senator Jovo Banjanin.

Prepuščam čitateljem, da primerjajo poročilo glavnega glasila slovenske katoliške akcije s pismom g. senatorja Banjanina in da si potem sami ustvarijo sodbo o njegovi objektivnosti in resničljivosti.

Bolgarski kralj Boris obišče London in Pariz

Sofija, 25. oktobra. w. Bolgarski kralj Boris in kraljica Ivana sta danes popoldne v spremstvu knežinje Marije Luize odpotovala v inozemstvo in bosta posejila London in Pariz.

Novi bolgarski volilni zakon

Sofija, 25. oktobra. AA. Vlada Kuseivnava je preprčila krizo s tem, da se je dosegel kompromis o novem volilnem zakonu. Zmagalo je naziranje, da v novi volilni zakon ne pridejo nobena določila, ki bi nasprotovala velikotomovski ustavi. Zato novi volilni zakon ne bo onemogočil kandidature bivših politikov, samo da bodo mogli kandidirati ne po listah političnih strank in organizacij, enveč posamič, ker ostane zakon o razpustu političnih strank v veljavi. Vsek kandidat bo osebno kandidiral v katerikoli okrožju.

Nezgodila nemškega ministra

Berlin, 25. oktobra. AA. Pravosodni minister dr. Gürtner se je davi med Dresdenom in Berlinom ponesrečil na avtomobilski vožnji. Rane niso nevarne.

Danes, v torek ob 20. uri redna plesna vaja

J.N.A.D. JADRANA

v Kazini

Vodi prof. Trošt

Adamičev jazz

Obleka promenadna

Vremenska napoved

Zemunska vremenska poročila: Evropa: Hud ciklon vlada še nad britanskimi otoki in povzroča viharno vreme z dežjem v severni in severovzhodni Evropi. Sekundarna depresija s severne Italije se je pomaknila na zahodno Poljsko, zato vlada na Poljskem in v južnovzhodni Evropi oblačno in deževno vreme, delno oblačno je pa v ostalih delih Evrope.

Jugoslavija: V zahodni polovici in v severnih krajih se je nekoliko izvedrilo, oblačnost z dežjem od časa do časa vlada pa v drugih krajih. Toplota je poskočila v severovzhodnem in južnem delu, padla je na nekoliko v zahodni polovici. Najnižja toplota Mrzle Vodice 6, najvišja Banjaluka 20 stopinj.

Zemunska vremenska napoved: Prevladovalo bo delno oblačno vreme. Tu pa imate utegne še deževati. Toplota bo nekoliko padla.

Zagrebški: Oblačneje, ponekod deževno vreme. Temperature bodo padle. Dunajski: V južnih Alpah po večini oblačno in deževno.

Več skrbi za deseto banovino!

Letna skupščina Zveze izseljeniških organizacij

Zagreb, 25. oktobra. V nedeljo je bila v prostorih izseljenškega muzeja v Zagrebu sedma glavna letna skupščina Zveze organizacij naših izseljencev. Prisostvovali so delegati izseljenških organizacij iz vse države. Skupščino je vodil predsednik Milan Marjanović iz Beograda, ki je opisal dosedanje delo za populariziranje naših izseljenških organizacij, na žalost pa je moral ugotoviti, da se tudi po 20 letih Jugoslavije še ni moglo razviti v naši javnosti in v našem gospodarstvu večje zanimanje, večja skrb za vprašanja naših izseljencev, ki jih je daleč nad milijon razkropljenih po vsem svetu.

Pred vojno je vse skrbstvo bilo v tem, da so izseljenci dobivali nasvete, kako naj se v tujini varujejo sleparjev. Veljalo je pravilo, da si je vsak izseljenec poiskal boljši kruh, kakor je domači, in domovina jih je samo vabila, da s svojimi prispevki pomorejo gradbi cest, šol, cerkva in društvenih domov. V dobi velike vojne so naši izseljenci preprečevali izkazali svoje domoljubje, ko so gmotno in moralno podprli borbo za osvoboditev in ujedinitve vseh Jugoslovenov. Po vojni smo skušali čimbolj navezati izseljenke na domovino, razvili se je propaganda preko izseljenških društev, po časopisu in radiu. Navzlic vsemu pa za zanimanje za brate, razkropljene po svetu, je malo napredovalo. Naši izseljenci so danes prepričani, da se »stara domovina« ne briga dovolj zanje in se nam odtušujejo. Pri takem stanju je treba še mnogo več poštrevnosti in mnogo več dela kakor doslej.

Upravnik izseljenškega muzeja in urednik »Novega Izseljenika« g. Milostislav Bartulica je obširno poročal o delu za izse-

ljence. V toku zadnjih dveh let se je zveza v Zagrebu trudila, kolikor je le mogla, da naveže čimboljše stike z izseljenci. Predsednik pater Kazimir Zakrajšek je opisal razmere izseljencev povratnikov v Sloveniji. Poudaril je, da tudi v Sloveniji ni pravega zanimanja za brate v tujini. O izseljenci bi morali mladino poučevati po vseh naših osnovnih in srednjih šolah, kakor tudi na univerzi; učitelji in župniki naj bi med narodom širili zavest o važnosti naših izseljencev. V vsej Jugoslaviji je treba ustvariti izseljenke zbornice. P. Zakrajšek je govoril o zanemarjenosti našega delavstva v Franciji. Naposled je trdil, da se je potrošilo 20 milijonov iz našega izseljenškega fonda za druge namene.

Predsednik Marjanović je poročal o zemljišču in poslopih Zveze izseljencev v Jelsi na otoku Hvaru. Ta posest je bila kupljena pred 10 leti in je bila izročena v uporabo Jadranski Straži, ki je poslopja obnovila za svoje okrevanje. Po posestu bo treba prodati in potem s kupnino zgraditi na primernejšem mestu dom izseljencev, ki bo v pravi meri koristen. Vprašanje prodaje pa je bilo odloženo, ker za enkrat še ni aktualno. Naposled je še p. Zakrajšek predlagal, naj vlada v vsaki naselbini izseljencev namesti učitelja z mesečno plačo in s pravico do pokojnine. Učitelje naj bi predlagale banke uprave, katerim bi bili potem tudi odgovorni. Najdaljša pa bi bilo, če bi se osnovalo posebno ministrstvo za izseljenstvo. Izvoljena je bila v glavnem dotedanjska uprava s predsednikom senatorjem Milanom Marjanovićem. Poslane so bile udanostne in pozdravne brzojavke kralju, namestniku, predsedniku vlade, ministru za socialno politiko in šefu odseka za zaščito izseljencev.

Zapadno Pohorje ima nov dom

Slovesna otvoritev Koče pod Kopo bo 7. novembra

Slovenjgradec, 25. oktobra. Med Veliko Kopo (1542 m) in Crnim vrhom (1543 m) kot najvišjima vrhovoma Pohorja je sedlo Pungart (1377 m), ki tvori znamenit prehod iz Mislinjske v Dravsko dolino in preko katerega vodi 60 km dolga smuška proga po vrhovih Pohorja od Maribora do Slovenjgradca.

Ze pred vojno so nameravali zgraditi na Pungartu planinsko postojanko, toda svetovna vojna je preprečila načrt. Ko se je po prevratu ustanovila leta 1919. Mislinjska podružnica SPD s sedežem v Slovenjgradcu ter prevzela v oskrbo turistovski dom na Plešivem (Uršlji gori), je prav kmalu sprejela v svoj delovni program tudi gradnjo koče pod Veliko Kopo na Pungartu. Zadevni sklep je bil sprejet na podružničnem običnem zboru leta 1922. Kljub dobri volji takratnega in poznejših podružničnih odborov se ni premaknila zadeva z mrtve točke vse do lanskega leta. To pač v glavnem iz razloga, ker ni bil prejšnji lastnik gozdnega veleposvesta voljan odstopiti potrebno stavbišče. Preokret je nastal šele potem, ko je prišlo posestvo v last veleposvestnika g. Časa iz Dovž. Ta je radevolje in brezplačno odstopil krasen prostor.

Sedanji podružnični odbor se je resno lotil dela, da bi se tako čimprej uresničila mnogoletna želja planincev in prijateljev planinstva ter oboževalcev zelenega Pohorja. Največ skrbi je prizadevalo odboru denarno vprašanje. Ker je videl, da podružnica ne razpolaga z zadostnimi denarnimi sredstvi, se je ustanovila junija 1936 združba z nazivom: »Koča pod Kopo«. Takoj po registraciji je pričela združba z zbiranjem gradbenega fonda v obliki deležev, darov in podpor. Priskrbeli si je gradbeni načrt, za katerega je izdelal idejne osnut-

ke gradbeni odbor SPD v Ljubljani. V pretekli zimi in pomladi se je pripravljalo gradivo in do letošnjega poletja so uspele priprave v toliko, da so se mogla konec julija oddati gradbena dela. Konec avgusta je bila zgrajena že pod streho, nakar so se izvršila razna dela v pospešenem tempu, tako da se bo mogla izvršiti blagoslovitev nove koče v nedeljo, dne 7. novembra. V primeru zelo neugodnega vremena se preloži prireditev na dan 21. novembra.

Koča bo ustrezala sodobnim zahtevam planinstva, zimskega sporta in tujskega prometa vobče. Imela bo 10 sob, 24 postelj, 2 skupni ležišči, dve jedilnici, vodovod, prhe wc, v načrtu je pa tudi napeljava elektrike. Odprta in oskrbovana bo vse leto. Smuški tereni so idealni. Sneg leži do pozne pomladi. Sploh je to svojevrstni pohorski svet, praviljen pozimi, očarajoč poleti. Koča bo še posebno primerna za daljše bivanje. Dohodi so od vseh strani lahki in ugodni. Iz Mislinjske doline so najvažnejši: Slovenjgradec — Legen — Mala in Velika Kopa 4 ure; Smartno — grad Gallenhofen — Plesnik 3 ure; najkrajši in najboljši vzpon je od železniške postaje Dovže po markirani poti 2 uri 15 min. Iz Mislinja pride čez Krivca v 3 urah. Iz Dravske doline: Vuzenica — Sv. Anton 5 ur, Vuzenica — Sv. Primož na Pohorju — Malo sedlo — Kope 5 ur, iz Vuhreda (markirana pot) 4 ure. Od žel. postaje Brezno — Ribnica do Ribnice (avtobusni promet do Ribnice 11 km, 13 din) preko Kopenika in Sv. Bolfenca 2 uri. Od Senjorjevega doma prideš preko Črnega vrha (razgledna točka) v 1 uri 30 min. Koča pod Kopo vabi planince in planince ter vse prijatelje, da jo pogosto posejajo, posebe pa še, da jo obiščejo dne 7. novembra. — k.

Do smrti je pobil ženo

Žalostno početje očeta enajstih otrok

Brežice, 24. oktobra. Na Krškem polju stoji prav tam, kjer je bilo v rimskih časih znano mesto Neviodunum, prijazna vasica Drnovo. Moška mladina te vasi je kaj vročerkava, zlasti pomladi, ko se vrača ob večerih okajena od vina s kopanja vinogradov. Takrat imata brežiška in krška bolnišnica največ obiska, takrat vidiš največ obezanih glav po Krškem polju. Te dni pa je zabeležilo Drnovo hujši kriminalni dogodek:

Na domu posestnika Jožeta Dornika in njegove 48-letne žene Marije, rojene Venetove, že nekaj let sem ni bilo prave družinske iskrenosti. Čeprav sta imela zakonca že 11 otrok, od katerih jih še živi 9, je bil mož na svojo ženo začuda ljubosumen. Očital ji je nezvestobo in jo tako grodo preganjal, da je morala zadnja leta po izjavi njenih sorodnikov kakih 40 krat iskati zavetja pri drugih hišah. Dornik je namreč mož nagle jeze in neznosne, zlasti če je vinjen. V prav poslednjem času pa sta se zakonca sprla čisto zaradi odraslih otrok. Dorniku ni bilo všeč, da se je odrasli sin zanimal za dekleta in je očital ženi, da je slabo vzgojila otroke.

Preteklo soboto je Dornik že preko dne divjal nad sinom Vinkom s stolom in vilami. Pri večerni molitvi je zopet izbruhnil nad svojo ženo, češ vlačuga ne bo naprej molila, nakar je gospodar res namesto gospodinjice končal z rodbino v vred molitve. Pokornica žena se je umaknila za peč kakor tujka v hiši, dočim je ostala rodbina povečerjala. Mož je že medtem pretel, da mora nekaj narediti. Čim je povečerjal, je stopil iz hiše. Otroci so nagovarjali mater, naj se nocoj umakne očetu. Res se je skrila najprej v kuhinjo, nato pa je utekla iz hiše, čim se je mož povrnil v sobo. Razjarjeni Dornik je kakor iz uma pričel iskati ženo po hiši, okoli hiše in pri sosedih. Mimogrede je pograbil doma še ročico voza in oborožen z njo res našel zbegano ženo pri sosedu Anžurjevi. Tu jo je najprej nespodobno nahrulil in jo v tem že udaril z vso silo z ročico preko trebuha. Nato jo je kakor kako živino vlačil po sobi in jo potisnil na prsto, ganeč jo proti domu. Med tem jo je še nekajkrat z ročico udaril, dokler nista prihitela sinova Lojze in Jože, ki sta, uporabljajo podobna sredstva nad očetom, rešila svojo mater. Dornikova je odšla takoj k sosedu Ratiču, kjer je za nekaj časa zaspala. Semkaj si namreč Dornik ni upal za njo, ker se je bilo v tem zbralo pri hiši že mnogo ljudi, ki bi bili vsi ščitili preganjano ženo. Kmalu pa se je poškodovanka zbudila v strašnih bolečinah v trebuhu, nakar so jo njeni sorodniki pre-

peljali v krško bolnišnico. Tu je reva kljub operaciji umrla.

Sodna obdukcija je ugotovila, da je bila poškodba z ročico absolutno smrtna, ker je bilo pretrgano črvo. Tudi takojšnja operacija na kraju samem ne bi bila rešila življenja. Zasljučujočim orodnikom je Dornik dejanje odkrito priznal, trdeč, da je udaril ženo v jezi, ker je pričelo posestvo propadati, ko niso ne otroci ne žena več hoteli ubogati njega, gospodarja.

Razbojnik Urbanč spet na Krškem polju

Čitajoče občinstvo se še spominja doljenjskega razbojnika Jožeta Urbanča, ki je bil v družbi znanega Omerze strah in

trepet naših krajev pred dobrima dvema letoma. To sta bila dva tipa, pred katerima ni bila varna nobena kmetovina in prav tako ne človeško življenje. Dočim Omerze oblastva niso mogla dobiti živga, je bil Urbanč obsojen na 25 let roblje in se je najprej pokoril v mariborski kaznilnici, nakar je bil premeščen v niško kaznilnico. Kakor je izza mariborskih zapahov baje pošiljal grozljiva pisma raznim ljudem, tako tudi daleč od svojega rodnega kraja v Nišu ni miroval. Pravijo,

Skrivaj izkopan zaklad bankovcev

Staremu lovskemu čuvaju je izginilo 30 tisočakov

Zalog, 24. oktobra. Zalog in Davča Marija v Polju imala svojo senzacijo, o kateri govorijo ljudje mnogo. V storijo je zapleten popularni vpokojeni lovski čuvaj Princ, ki domuje na stare dni v Zalogu v samotni hišici pri tujih ljudeh, dolgo vrsto let pa je služboval v Sostrem, kjer je bil gozdni in ribiški paznik. Mož je znan kot sila varčen in čudaskih lastnosti. V toku dolgoletnega službovanja je pristišel 100.000 dinarjev. Nedavno so ga znanzi zbadali, da si vse življenje ni pristišel niti beliša in mora zdaj na stara leta stanovati pod tujim krovom. Prince je rojnil z močno nejezi, odšel je, pa se je vrnil z neobičajnim tovorom. Pred svoje znanke je postavil tri pločevinaste škatle. Odprl jih je in jim pokazal bogato vsebino, češ: »Glejte, to je moj zaklad...« In res, Prince je imel v večji škafliji 60 jurjev, v srednji 30.000 dinarjev, v najmanjši pa je bilo deset tisočakov.

Prosili so moža za denar. Seveda se ni dal omehtati. Lepo je zložil bankovce nazaj, v škatle in jih trdno zaprl. Nato je škatle stisnil pod pazduho in z njimi zginil sosedom izpred oči.

Ta dni pa je dvignil Prince velik hrup. Tiste škatle, v kateri je imel 30 jurčkov, ni bilo nikjer. Mož je tedaj tekal od sosedu do sosedu in v joku prosil, na mu vrnejo denar, ti pa niso o njegovih pogrešanih novih vedeli ničesar. Prince trdi, da ga je moral nekdo opazovati, ko je skrivaj zakopal svoje tri škatle, vsako na drugem kraju. Opazovalec si je pač dobro zapomnil kraj, kamor je zakopal stari čudak svojo srednjo škaflijo, pa se je je kajpa lahko po lastil.

Zdravniki spominu T. G. Masaryka

Osrednja Enota češkoslovaških zdravnikov v Pragi je dne 14. X. 1937 sklenila v spomin na prezidenta Osvoboditelja T. G. Masaryka izdati knjigo »Masaryk v spominu zdravnikov in njegovo razmerje do javnega zdravstva in telesne vzgoje«. K sodelovanju so pozvani vsi zdravniki, s katerimi je ob raznih dobah svojega življenja prišel v ožje stike rajni prezident Osvoboditelj. To so zdravniki, osebnih prijateljev, sodelavci, sodelavci in lečeči zdravniki visokega položaja. Osrednja enota č. z. je pozvala za prispevke dr. Bončeka, dr. Brezkyja, dr. Bukovskega, dr. Fischerja, dr. Foustika, dr. Girso, dr. Haeringa, dr. Haleka, prof. Horbacevskoga, dr. Hrubelja, prof. Hymela, prof. Jiraska, dr. Kalabova in dr. Kralcova, dr. Macourela, dr. Matnerja, dr. Maleka, dr. Panyrela, dr. Pelca, prof. Pelna, prof. Prochasko, dr. Rašo, dr. Reichla, dr. Rochaca, dr. Škadička, dr. Tureka, dr. prof. Webera, dr. Langera in prof. Weignerja. Pozvan pa je tudi docent dr. Ivan Matko, ki je leta 1921. tri mesece vršil zdravniško službo na Hradčanih ob postelji teško bolnega prezidenta Osvoboditelja, ki je bolehal na pljučnici leve doline pljučne krpe in na sekundarni trombozi obeh venskih bednih ven (dovodnic).

Razen navedenih zdravnikov sodelujejo pri sestavi gornje knjige še bivši ministri javnega zdravja in telesne vzgoje zdravniki: dr. Prochaska, dr. Schieszel, dr. Spina, dr. Šramet, dr. Šrobar, dr. Tisa, dr. Tučný in dr. Vrbensky, kakor tudi zdravniki predstavitelji češkoslovaškega Rdečega križa: dr. Haering, dr. Schulz in dr. Schmalak.

Naloga predmetne knjige je seznaniti javnost z raznimi značilnimi spomini

da je že naprej sporočil, da pride domov. Letos dne 2. oktobra se mu je res posrečilo uiti iz kaznilnice v Nišu in sedaj straši po Krškem polju očito Mrtvic, kjer je doma in kjer je njegov brat ugleden posestnik. Že nekaj kriminalnih dejanj zadnjih dni pripisujejo ljudje temu zločincu. Občinstvo naj gre oblastvom vsestransko na roko pri zasledovanju bandita. Dobro bi bilo poučiti ljudi tudi z lece, da bo kaznovan z robijo do petih let vsak, ki prikriva zločinca.

Krčevito plače zdaj za njimi možak in dolži sosedu, da so mu to oni zaigrali. Bilo je izvršenih že več uradnih preiskav, a zaman, brez uspeha. Za Prinčevim zakladom ni sledu.

Zato je zdaj Prince sredi govoric. Moža je nesreča zelo potrla, čeprav je bil zadnje čase, kljub visokim letom, še precej trden. Pred leti ga je bolezen močno potrla in je tedaj menil, da se ne bo več izljal. Iz svoje zakladnice je vzel nekaj stotakov in jih je nesel bližnjim godcem z naročilom: »Cutim, da me bo to leto stisnilo. Ko me bodo nesli k pogrebu, pojdit pred mojo kredo in mi zaigrajte nekaj komadov, zato vam dam že v naprej nekaj are za vašo ljubeznjivost. Godbeniki so seveda sprejeli darilo.

Pa se je obrnilo Prince na bolje. Ozdravil je in tedaj ga je jezilo, da je dal iz rok denar. Stopil je spet k godbenikom, povedal jim je, da je zdrav in ne bo potreboval žalostnik za pogrebom, zato je zahteval denar nazaj. Tega mu seveda niso dali, ker so smatrali njegov znesek za darilo, a so mu obljubili, da se ga bodo spomnili takrat, kadar bo mrtev, prav gotovo in mu bodo za slovo zaigrali naročene komade.

Stari Prince vneto poizveduje, kdo neki je našel pot do njegovega zaklada in mu odnesel denar.

Ljudje uganejo zdaj na račun zakopanega in odnesenega denarja to in ono in menijo, da je zdaj denar prav gotovo našel pot v svet. Znal bi se zgoditi, da bi star lovec na hitro preminil, njegov zaplad pa bi postal žrtev vlage in podgan, saj ni zaupal nobeni živi duši, niti najbližnjim svojcem, kje ima zakladnico svojih tisočakov.

zdravnikov na svojega največjega vrstnika in z ožimi, ki so rajnega T. G. Masaryka vezali z javnim zdravstvom, telesno vzgojo in sploh z zdravništvom.

Prisrčna počastitev vzgojeslovca

Maribor, 25. oktobra. Kakor smo poročali že v ponedeljskem »Jutru« sta Slovenska šolska Matica in Pedagoška centrala v Mariboru priredili v nedeljo ob pol 11. v slavnosti dvorani drž. učiteljskega okrašenja s slavnostnimi govori slovenskih pedagogov Slomška, Schreinerja

in Bežka, prisrčno proslavo 70-letnice uglednega slovenskega olinika in vzgojeslovnega pisatelja, obl. šol. nadzornika g. Matije Senkoviča. Obe društvi, pri katerih je slavljenec mnogo let sodeloval kot odbornik in kot predsednik, sta mu izročili lepi diplomi o častnem članstvu, odno-

Novi poslanik USA

Gosp. Arthur Blice Line, novi poslanik Zedinjenih držav Severne Amerike je bil v belem dvoru sprejet v svečani avdijenci pri knezu-namestniku, kateremu je izročil svoja poverljiva pisma

dovito vzgojevalno delo, s katerim je kar najmarljiveje in s poštrevno ljubeznijo stal na braniku slovenske pedagoške kulture.

Predsednik Slovenske šolske Matice, g. univ. prof. dr. Karel Ozvald in predsednik Pedagoške centralne g. prof. Gustav Šilih sta poudarjala v svojem slavnostnem nagovoru v slavnostni dvorani, ki je bil mož, ki ni delal le to, kar veleval mu je stan, ampak je vse svoje moči podaril vzgoji mladine in učiteljskemu. Stori je to kot vzoren učitelj v Rušah, kjer je deloval čez 30 let in odkoder je bil kot odločen narodnjak, Slovenec in Jugoslovan odveden z drugimi zavednimi Rušani v graške zapore, dalje kot odbornik zgoraj imenovanih društev, kot vedno objektivni bivši mestni, okrajni in občinski šolski nadzornik, kot referent oblastnega šolskega odbora in kot pisec mnogih aktualnih knjig in člankov v publikacijah SSM in »Popotnika«. Povsod se je kazal človeška sinteza, ki je izražal preostra nasprotja in izmirjal v vzgoji preskrajna načela. To je bilo potrebno posebno v burni razvojni dobi prvih let slovenske pedagoške po vojni. Bil je odločen pobornik aktivne, produktivne, miselne, delovne in življenjske šole, izhajajoče v prvi vrsti iz domače grude za domačo grudo.

Pozdravili so slavljenca, želeč mu kot človeku, očetu in šolniku še mnogo prijetnih let, v vznesenih besedah, še g. Ernest Vranc učitelj in ped. pisatelj v imenu JUJ kot uredniku »Popotnika«, g. mestni šolski nadzornik Alt Aleksander v imenu okrajne prosvetne uprave in navzočih upokojenih in aktivnih šolskih nadzornikov gg. Dermovška, Tomažiča, Cepudra Bobiča, g. Gobec v imenu članov SSM celjskega okrožja in g. Hočevan v imenu mariborskega učiteljskega.

Ob koncu se je mladeniško čili sedemdesetletnik g. M. Senkovič v ganljivih, pol resnih in pol šalivih besedah zahvalil za čestitke. Njegove besede so izzvenele v želji: da bi vse šole naše ljube Jugoslavije bile kakor steklene palače, polne sončne svetlobe, lepega petja in pestrih cvetic, v njih srečni, zdravi in veseli otroci, med njimi pa učitelji in učiteljice, ki naj bi vsi delali tako, kakor da so rojeni za učiteljski poklic. Proslavi so prisostvovali mnogi odlični ubilantovi prijatelji, tovariši in šolniki vseh kategorij šol, ki so slavljenca iskreno aplavdirali. Odličnemu šolniku želimo vsi: Na mnoga leta!

PRAZNO UPANJE

»Gospodična Elza, ali imate za nedeljo zvečer kakšne posebne namene?« je vprašal v soboto ravnatelj svoje tajnice.

»Ne, gospod ravnatelj,« je odvrnilo dekle v srečnem pričakovanju.

»Ne? Potem pa pojditle zgodaj spat, da boste lahko prišli v ponedeljek bolj točno v pisarno kakor danes.«

Domače vesti

*** Razdelitev nagrad za načrte novega denarja.** Avala poroča: Po natečaju za izdelavo načrtov (modelov) za nove kovance je bil skrajni rok za predložitev teh načrtov 15. oktobra t. l. Ocenjevalna komisija se je sestala že 18. t. m. v zavodu za izdelavo denarja v Narodni banki in je odprala vse poslane ponudbe. Tekmovalo je 70 konkurentov iz vseh krajev naše države. Po predlogu strokovne komisije je finančno ministrstvo izdalo 23. oktobra odlok, po katerem se imajo podeliti tele nagrade: za izdelavo lika Nj. Vel. kralja

Pravilno nego kože Vam pokaže brezplačno v dnevi 2, 3 in 4. novembra asistentka Elise Boček, London. Prijava v Parfumeriji »Venus«, Ljubljana, Cene Boček preparatov znatno znižane!

Petra II. prva nagrada 10.000 din Franu Dimčiču, v Beogradu, druga nagrada 6.000 din Ivanu Paleku v Beogradu, in tretja nagrada 4.000 din Vladimiru Stovičku v Leskovcu pri Krškem. Tri nagrade po 1.500 din se podeli Stanku Dremeljcu, akademskemu kiparju v Ljubljani, Ivanu Mirkočiču v Splitu in Antonu Crniću v Zagrebu. Za izdelavo stiliziranega grba kraljevine Jugoslavije se prva nagrada ne podeli nobenemu načrtu, drugo nagrado 4.000 din dobi E. Ravnikar, arhitekt iz Ljubljane, tretjo nagrado v znesku 2.000 din pa g. Vasiljev Aleksej, arhitekt, in Milan Duhač, kipar iz Beograda. Dve nagradi po 500 din dobita Aleksej Vasiljev iz Beograda in Borut Hribar iz Maribora. Za izdelavo krone s številko in napisom ter z okvirnim stiliziranim vencem za niklajski de-

* Pouk knjigovodstva, korespondence, pisarniških del, stenografije t. d. t. d. Večerni tečaj na trgovskem učilišču »Christofov učni zavod«, Ljubljana, Domobranska 15. Pojasnila in prijave dnevno, tudi zvečer do 8.

* Pričetek proslave osvoboditve Južne Srbije je bil v nedeljo v Kumanovem. Vse mesto je svečano proslavilo 25letnico zmagovitega vstopa srbske vojske. Svečanemu bogoslužju so prisostvovali vsi predstavniki, vse žole in bojovniki iz prostrane okolice. Bila je zadušnica za južanski polkovnikom Aleksandrom Gliščevićem in ostali častniki, ki so padli na kumanovskem bojišču. Domači pešpolk je imel svojo slavo. Zvečer je bila bakljada. Sokolstvo je imelo v svojem domu akademijo. Tako se je pričela proslava 25letnice svobode, ki bo dosegla višek 30. oktobra, ko bo blagoslovljena grobnica na Zelenjaku.

* Dve milijardi za gradbeno delo v Južni Srbiji. Beograjski dnevniki prikazujejo v raznih člankih napredek Južne Srbije v teku 25 let po osvoboditvi. V »Pravici« poročajo za nove zgradbe v Južni Srbiji poltisočena milijarda in 200 milijonov dinarjev, za popravilo starih in za zgradbo novih cest pa 884.000 din. Izmed vseh mest je Skoplje najbolj napredovalo, dobilo je popolnoma novo, moderno lice. Palače in druge hiše, ki so bile v Skoplju zgrajene od osvoboditve pa do danes, so vredne na 200 milijonov dinarjev.

* Reklama črne zvezde. V Mostarju so imeli v nedeljo svojevredno senzacijo. Prace znana pevka sevdalnik Mica Milenkovičeva, ki je prejšnja leta prepevala po Beogradu in ja slovela kot »rtna zvezda«, se je v nedeljo z neko svojo tovarišico kopala popolnoma naga v narasli Neretvi. Seveda se je zbralo ogromno ljudi, ki niso prav vedeli, katero prednost naj bolj občudujejo: da se koplje naga ali ker je skočila v Neretvo, kamor se ne upajo niti najpogostejši mostarski mladeniči. Vročci ciganski krvi obeh kopalk pa Neretva ni mogla doživeti. Obe sta se lepo splazili iz vode in se naglo oblekli. Napravili sta si izvrstno reklamo. »Vremec poroča obširneje o dogodku.

* Pouk nemščine (začetniški večerni tečaj). Pojasnila in prijave: Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Ljubljana, Domobranska 15.

* Tihotapstvo s tobakom. Te dni sta preglednik finančne kontrole Ivan Čotič in podpreglednik Martin Velmar iz St. Vida, ki se zdaj nahajata v kontroli trgovskega tobača v primorski banovini, zaplenila celih 173 kg finega hercegovaškega tobaka v listju. Tobak je bil sveda namenjen za tihotapstvo.

* Predavanje ZKD. Sokolsko društvo Skofja Loka priredi jutri, v sredo 26. t. m. ob pol 21. uri v svojem domu predavanje »Českoslovaška s slikami. Predaval bo predavatelj ZKD g. dr. Fran Bradac ml.

* Hrvatski socialni teden. Po francoskem zgledu so tudi v Zagrebu uvedli socialni teden, ki traja od večerj do prihodnje nedelje. Pričel se je s prizivanjem vsega duha v cerkvi sv. Katarine.

* Tečaj za Italijansko (začetniški) se odpravi na trgovskem učilišču »Christofov učni zavod«, Ljubljana, Domobranska 15. Pojasnila in prijave vsak čas.

* Zadnja pot rudarja trpina. Iz Saleka pri Velenju nam pišejo: V torek ob 15. smo spremili od hiše žalosni k večnemu počitku splošno priljubljenega rudarja Vinka Janežiča, ki se je ponesrečil v velenjskem rudniku 19. januarja, ko ga je podslava debela plast premoga in ga tako strašno poškodovala, da ni bilo upanja na trajno okrevanje. Osem mesecev je prebival v celjski bolnišnici, poslednji mesec pa na svojem domu, kjer je nanosled mirno zaspal v starosti 48 let. Pogrebni zavod je vodil delokanjski upravitelj Gregor Potokar ob asistenci treh duhovnikov. V žalnem sprevodu so šli uradniki rudnika, rudarji z zastavo, sorodniki in ostalo občinstvo. Pevec so zapeli ob grobu žalostnik. Zahvala velja vsem, ki so z največjim sočutjem nudili trpetemu možu svojo pomoč, da je lažje prenašal grozne muke. Naj mu to ohranjen lep spomin!

Ni vsaka krema za lice prava za Vas, Vsaka krema zahteva individualno nego. — Pri izbiri Vam svetuje: »NADA«, Franciščanska ulica.

Iz Ljubljane

* Konzul Českoslovaške republike v Ljubljani priredi letos v proslavo českoslovaškega narodnega praznika namesto običajne recepcije slavnostno predstavo v opernem gledališču dne 28. oktobra ob 20. uri. Častne vstopnice so na razpolago prijateljem Českoslovaške republike in českoslovaškim državljanom na Csl. konzulatu, Erjavčeva 21, najkasneje do 12. ure 27. oktobra. Posebna vabila bodo prejeli samo predstavniki oblasti in korporacij.

* Močica pogrebcev se je zbrala večerj ob pol 15. uri na Bleiweisovi cesti, da sprejme k Sv. Križu enajstletnega Zvonka, edinega sina znanega ljubljanskega industrijca g. Ivana Avseneka. Prišli so: ban dr. Netlačen s podbanom dr. Majcenom, predsednik Zbornice za TOI g. Ivan Jelačin z vsemi tremi tajniki, predsednik Narodne galerije dr. Fran Windischer, generalni ravnatelj TPD Rikard Skubeč z generalnim tajnikom Josipom Pogačnikom, več profesorjev teološke fakultete in članov višjega klera, župan dr. Adlešič, ravnatelj Narodne banke v pokouju g. Gregorič, pa še vrsta predstavnikov našega javnega in gospodarskega življenja ter zlasti v velikem številu tudi ljubljanske dame. Ko so pevec pred vilo zapeeli »Vigred se povrne«, je p. Tominec ob asistenci dveh soborov opravil molitve, nakar so prenesli beo kovinasto krsto v mrtvaški voz, ki je bil obložen s številnimi dragoceniimi belimi vencem in šopki. Vse pogrebce in še zlasti matere je ganila tragična usoda mnogo obojateljca edina, ki je po enemu samem tednu bolezi podlegel prijatelju. Njegovi tovariši šolarčki so nesli šopke, enako tudi delegacije delavstva iz tovarn, pri katerih je udeležen g. Avsenek. Razvil se je dolg žalni sprevod, ki je pričel od priljubljenosti malega mrtvička in o res iskrenem sočustvovanju z bridko prizadeto družino.

* Primorski akademiki prirede v soboto 6. novembra svoj tradicionalni družabni večer v Trgovskem domu. Pridite vsi! Koncert. — Pies. — Buffet.

* Obleke in klubke kemice čisti barva, pilistra in lika tovarna Jos. Reich. 2

Samoprodaja: za Ljubljano: FRANC GOLOB, za Maribor: PINTER in LENARD.

* Sestanek »UJMA«. Članstvo dravske sekcije Udruženja jugoslovenskih glasbenih avtorjev je imelo svoj sestanek 21. t. m. v gostini pri Lovšinu. Po otvoritvi sestanka po prof. Osteru so sledila poročila o sedanjem ustroju »UJMA«, zaračunanju in evidenci vseh vplačil na avtorskih tanih, in o načinu končne razdelitve avtorskih tanih. (reparticiji). Vse poslovanje »UJMA« je pod strogim nadzorstvom posebnega delegata ministrstva prosvete. Številni navzoči člani so vzeli poročila z odobravanjem na znanje. Kot tretji član slovenske delegacije v upravni odbor »UJMA« je bil izvoljen kapelnik Niko Stritof, od poprej eta pa v odboru prof. Slavko Oster in skladatelj Zorko Prelovčič. Člani se prestresali tudi sedanjem tarifu in izrazili razne želje, ki jih bodo člani odbora, kakor tudi poslovničar za dravsko banovino tolažili upravnemu odboru. Predsedstvo dravske sekcije »UJMA« poziva vse doslej pri »UJMA« še neudružene skladatelje in druge avtorje, da čimprej pristopijo kot člani, ker je od 26. maja dalje le »UJMA« upravičena pobirati zanje avtorske tanih. Takoj s pristopom bodo udeleženi na repartitiji avtorskih tanih v razmerju izvajanja njihovih del. — Hkrati pa tudi pozivamo vsa sreska načelstva in uprave občin, da se strogo držijo navedbe z zakonsko močjo o avtorsko-pravnem posredništvu in navodil ministrstva notranjih poslov, ki so jih prejela po kr. banski upravi. Poslovnica »UJMA« za bivšo ljubljansko oblast je v Ljubljani, Lavada 29, za bivšo mariborsko oblast pa v Ljubljani, Resljeva cesta 13.

Jezenski čas je najbolj primeren, da si napolnite album s fotografijami, ki ste jih napravili v poletnih mesecih. Iz mnogih Vaših negativov bi se dale napraviti lepe povečave, ki bi krasile zbirko fotografij iz Vašega življenja. Ako želite res dovršene povečave za kompletiranje albuma, Vam bo po znatno znižanih cenah izdelal vse povečave Foto Tourist — Lojze Šmuc, Ljubljana, Aleksandrova cesta št. 8.

* Nedolžna žrtve rabutanja. Ali veste, kaj je rabutanje? Le vprašajte kakšnega drobnega ljubljancina, pa se vam bo poredno nasmešnil. A marsikatere starejši ljubljancin z neakim svojevtrnim zadovoljstvom ali celo s ponosom pripoveduje, kako je v mladih letih hodil rabutat v okolico. Skratka: prepovedan sad je najslajši in rabutanje je najljubše jensko pravilo marsikaterega ljubljancina. Kjer pa se eden veseli, je navadno drugi nejevoljen. In tako se je zadnji čas primerilo, da so že marsikdo odnesli izletniki iz Ljubljane neprijetne praske in bunke. Na žalost se tudi pri teh spopadih dogaja, da spretni rabutari odnesejo zdravo kožo in zadosten plen, nedolžni pa »gor plačajo«. Tako je bilo tudi preteklo nedeljo. 8-letni delavčev sin Franc Orlini iz Ljubljane je bil v Gameljnih pod Smarno goro. S svojo družbo je šel čez neko dvorišče. Nič hudega slučaj je nenkrat občutil na sebi trdo pest ondotnega kmeta in mlinarja, ki je fanta udaril po glavi in ga odbil s tako silo od sebe, da je France padel na bližnji štor, in dobil hudo rano na trebuhu. Kakor se je pozneje izkazalo, je kmet bil prepričan, da si hoče fant nabrati jabolk, zato je z njim kar hitro obračunal. Fantovi tovariši pa trdijo, da ničesar niso imeli namena rabutati. A če bi tudi bilo res, je prav verjetno, da bi se bili dali fantje odpoditi z resnim svarilom, ne pa s trdo pestjo.

VELEZANIMIVA

SKAVTSKA RAZSTAVA

KAKO ŽIVE IN KAJ DELAJO SKAVTI: VELESEJEM, GLAVNI VHOD. — VSAK DAN OD 2. DO 6. POPOLDNE. VSTOP DIN 3.—, DIJAKI DIN 2.—.

* Biološki temelji nacionalnega socializma je naslov predavanja g. primarija dr. A. Zolokarja, s katerim začenja Prirodoslovno društvo svojo letošnjo predavateljsko sezono. Predavatelj nam bo pokazal razvoj bioloških spoznanj o dednosti, ki so bila do preteklih pedesetih letih v glavnem last ožjega kroga zdravnikov, ki so po časi prodirala tudi v širše plasti, dokler jih ni nacionalni socializem porabil kot osnovo svojega političnega nazora. Golovo je za nas, ki smo prav za prav neposredni sosedi Nemčije zelo važno, da spoznamo brez predsodkov, kakšni so motivi, ki vplivajo danes na politiko nemškega naroda. Predavanje bo samo informativnega značaja, to je, pokaže naj e čisto strokovnega stališa, kakšno veljavo imajo posamezne biološke teze in kako je do njih prišlo. Predavanje bo danes v torek, natančno ob 20. uri v mali filharmonični dvorani (kino Matica), Votopnina 6, 4 in 2 din.

* Na »Novinarski dom« v Ljubljani je podaril Ante Beg nezasluzeno nagrado 100 din.

* Za slepe 50 din in za šentjakobskotrovsko CMD 50 din poklania tvrdka V. A. Janež iz neke terjatva.

* Nemška stenografija se poučuje na trgovskem učilišču »Christofov učni zavod«, Ljubljana, Domobranska 15. Pojasnila in prijave vsak dan.

* Udrženje jugoslovenskih inženjerjev in arhitektov, sekcija Ljubljana vabi člane k ogledu gradbenih del na modernizirani državni cesti v odseku od St. Vida nad Ljubljano do Jeperce, ki bo v sredo 27. oktobra. Udeleženci naj se zberejo do pol 15. ure pri končnem postajališču cestne železnice v St. Vidu, odkoder bo skupen odhod k cestnim zgradbam.

* Tečaj češčine Sokola Ljubljana—Sika. Obveščamo brate in sestre, da bosta odeslej v Sokolskem domu dva češka tečaja in sicer eden ob torkih ob 18. do 19. ure ter drugi ob petkih ob 19. do 20. ure. Tečaj bo brezplačen ter ga bo vodil strokovni učitelj g. E. Polak. Prijave se še sprejemajo ob navedenih dneih pred poukom v prosvetni sobi nad odrom.

* JNAD Jadran. Na svojem 34. rednem občnem zboru, ki je bil 22. oktobra, si je članstvo izvolilo za zimeki semester 1937/38 naslednji odbor: predsednik Zun Anton, cand. iur., podpredsednik I. Raič Dragan, cand. iur., podpredsednik II. Lapanje Roris, cand. iur., tajnik I. Švajcar Rasto, stud. techn., tajnik II. Arrigler Vojislav, cand. iur., tajnik III. Tavzes Slavka, stud. iur., blaginjak Janša Barica, stud. iur., gosodar Funderle Mirko, stud. iur., knjižničar Pavlič Dušan, stud. iur., odborniki: Grohar Ervin, stud. techn., Marušič Franjo, cand. ing., Zidarič Boris, stud. iur., Gole Jože, stud. iur.

* Mozartov godalni kvartet tvorijo 4 mladi glasbeniki, ki so izšli iz Salzburga in se od leta 1931. dalje uveljavljajo na koncertnih deskah. Njihovi pogosti nastopi v Nemčiji in Angliji, dalje na Českoslovaškem in drugod so jim prinesli velik sloves. Po ljubljanskem koncertu jih vodi umetniška pot v severne evropske države. Vse svetovno-fansopije jim priznava visoko glasbeno kakovost in mojstrsko igrro. V Ljubljani igrarjo po en Mozartov, Beethoven in Schubertov kvartet. Koncert bo v petek 29. t. m. v mali Filharmonični dvorani. Vstopnice so v knjigarni Glasbene Maticе.

* »Ljubljanski godalni kvartet« bo koncertiral 5. novembra v franciščanski dvorani.

* Dve hudi nesreči. Včeraj popoldne so morali mestni reševalci prepeljati na kirurški oddelk občinskega reveža Jakoba Dečmana iz Male vasi pri Jezi, ki je doma padel tako nerodno po stopnicah, da je dobil hude poškodbe po glavi in se mu je kri vtila ekoli vlesa in nos. Prav tako je moral v bolnišnico 48-letni zvanik poštne direkcije Martin Širme, ki se je pri delu nevarno ranil z dietom v levo.

* Večerni trgovski tečaj: Sprejme se še nekaj slušateljev. Christofov učni zavod, Ljubljana, Domobranska 15.

* Aretacija specialistov za koleke. V nedeljo zvečer je policija aretirala trgovskega potnika Leona Beniča, ki je nekeje v okolici Crikvenice doma. Malo prej je prišel v trafiko na Sv. Jakoba trgu in kupil nekaj malenkosti. Metem ko ga je trafikantka stregla, ji je iz mape ukradel za 1400 din kolekov. Šele nekaj časa po njegovem odhodu je opazila tatvino in v slutnji, da je neznanec krenil proti kolodvoru, je s tramvajem pohitela za njim. Dobitela ga je pri kavarni Evropi, kjer je stražnika opozorila nanj. Pri njem so našli več ukradenih kolekov, nekaj pa jih je Benič že spetoma spravil v denar.

* Tatovi kolek, oprežujejo spet vsepovsod. Razočaran je doživel snoči ob 18. uri znani avtopodjetnik g. Anton Pečnikar. Postavil je bil svojo kolo v vožo Klemenčičeve gostilne, prišel pogledat avtomoto, ki parkirajo na Mestnem trgu. Kratko pri ložnost pa je že izkoristil neki drzen tat, ki ji brž izginil s kolesom. Kolo je znamke Dürkopp št. 141.753, še malo rabljeno. Kdor izsleda tatu, dobi nagrado.

Iz Celja

* Članski sestanek JNS v Celju. Jutri, v sredo ob 20. bo v Celjskem domu sestanek članstva mestne organizacije JNS in mladinske organizacije JNS za mesto Celje. Na dnevnem redu je politično poročilo narodnega poslanca g. Ivana Prekorskega. Članstvo obeh organizacij je vabljeno, da se udeležijo sestanka v čim večjem številu.

* Taks je podlegel poškodbam. Redov Janez Taks (ne Toksa), kakor je bilo navedeno v vojaški objavi iz Polžanske gorce pri Šmarju pri Jejsah, ki je skočil v petek zjutraj blizu poljčanske postaje iz vlaka in si pri padcu zabil lobo, je večerj popoldne ob 9.15 v celjski bolnišnici podlegel poškodbam. Taksu je bilo šele 23 let.

* Dve nesreči. V četrtek zvečer je neznan avtomobil na cesti pri St. Juriju ob juž. žel. podri 34-letnega delavca brez posla in stalnega bivališča na tla in ga močno poškodoval po obrazu. V petek je oje voza udarilo 24-letnega hlapca Jakoba Kugovška iz Gornje gada in mu zlomilo spodnjo celjust. Ponesrečenca se zdravita v celjski bolnišnici.

* Društvo za dekoracijo in reklamo v Celju bo priredilo od 10. do 27. novembra večerni tečaj »Praktične novodobne dekoracije izložbe« pod strokovnim vodstvom starih članov, ki so se v ta namen letos šolali v inozemstvu. Načrti, pojasnila in prijave pri g. Franju Olipu, aranzjerju tv. Stermecki v Celju. Ker je tečaj omejen samo na 25 oseb, si je treba čimprej rezervirati mesto.

Iz Maribora

* Nova uprava Ispavčeve pevsko župe. Na nedeljskem občnem zboru Ispavčeve pevsko župe, o katerem smo včeraj že deloma poročali, je bila izvoljena sledeča uprava: predsednik: prof. Vasilij Mirk, podpredsednik: Drugovič Martin, tajnik: Trstenjak Matija, blaginjak: Zivko Vinko, arharar: Jagodič Albin, zborovodja: Horvat Albin, odborniki: Šerona Vinko Ptuj, prof. Bizjak Lojze ter Valič Ivan, v nadzoru pa: Mordej Franjo, Volavšek Franc in Kovačič Ivan.

* Muhasta Drava. Ze menda več let ni bila Drava tako muhasta kakor je letos. V par mesecih je štirikrat temeljito narasla in preplavila bregove. V nedeljo zvečer je moralo v gornjem dravskem toku močno deževati, kar kaže nadnormalna višina vode v dravski strugi. Včerajšnje ponedeljkovo jutro pa je zbudilo upanje Mariborčanov, da bomo še uživali lepe oktobrske dneve.

* Akcija za meljski most še ni zaspala. Na sobotni seji poborkega občinskega odbora je poročal predsednik občine, da zudeva meljskega mostu še ni zaspala in da bo še ta teden važen sestanek vseh v po štev prihajajočih čimteljev. K tej anketi se bodo pojavili tudi predstavniki precej pri-

KINO MATICA

Danes poslednji! Veliki ljubzenski film po nesmrtnem romanu A. I. Dumas DAMA S KAMELIJAMI Greta Garbo Robert Taylor Rezervirajte vstopnice v predprodaji!

SLOGA

SIMFONJA LJUBEZNI Liebeserwachen Karin Hardt Walther Rilla Glasba: Čajkovski

UNION

Izredno aktualni film iz japonsko-kitaškega konflikta

ZADNJI VLAK IZ HARBINA V glavnih vlogah Káthe Nagy, Hans Albers, Ida Wüst in H. A. Schlettow.

Predstave danes ob 16., 19.15 in 21.15 ur.

Ivan Potrč je dobil nagrado za novo dramo

Maribor, 25. oktobra. Umetniški klub v Mariboru priredi od 21. do 27. novembra v Mariboru umetniški teden, ki naj kot prva prireditelj te vrste pokaže celotno umetniško ustvarjanje naše severne slovenske sredine in sicer na vseh popriških umetnosti. V ta namen bo 21. novembra otvorjen teden z razstavo kiparske in slikarske umetnosti v takozvani beli uniojski dvorani. V sredo 24. novembra bo velik koncert, na katerem bodo izvajali zborovska, komorno glasbeno in orkestralna dela, ki še niso bila nikjer predvajana. V soboto 27. novembra bo v gledališču krstna predstava nove tridejanske »Krefove kmetije«, ki jo je napisal mladi pisatelj Ivan Potrč. Prejel je prvo knjižno nagrado med mnogimi drugimi tekmovalci, ki so vložili svoja dela. Drama je izredno močna in riso koristi bogatega kmeta. Potrčeva povest »Sine izide v kratkem med knjigami Vodnikove družbe.

zadele tekstilne industrije, predvsem tvornice Huter in drug ter Thoma. Na tem estanku se bodo skušale ugotoviti možnosti za uspešno rešitev tega perečega problema.

* Mariborski mesarski pomočniki se organizirajo. V nedeljo je bilo pri »Zlatem koncu« zborovanje mesarskih in prakajevskih pomočnikov, na katerem so sklenili ustanoviti svojo organizacijo. V pripravljani odbor so bili izvoljeni Maks Jelšak, Mijo Petljak, Andro Baruškin, Ivica Sobota in Slavko Tome.

* Lovski blagor. Na Pohorju je ustrelil trgovec Caf iz Slovenske Bistrice krasnega alpeškega fazana.

* Stanje gospe Scheidbachove se je izboljšalo. Kakor smo včeraj poročali so gospe Scheidbachovo odpremil po usodnem karambolu pri Hajdini v tukajšnji dr. Cerničev sanatorij, kjer so ugotovili, da se ji je radi silnega sunka pri karambolu napočila lobanja in da se ji je nalomilo nekaj rebra. Preko noči se je njeno stanje izboljšalo. Precej resneje so poškodbe njene kuharice Kratzerjeve, ki je dobila hudo notranje poškodbe in ki ima tudi strto ključnico in zlomljena tri rebra, dočim je dr. Gmeiner odnesel lažje poškodbe na obrazu.

* Spomenik padlim vojakom. Na Veeh vernih duš bodo odkrili na mestnem pokopališču na Pobrežju spomenik našim v svetovni vojni padlim vojakom, ki so se borili na vseh mogočih frontah in ki so našli zadnje domovanje na mariborskem pokopališču. Letos so te vojaške grobove iz svetovne vojne prekopali, zemski ostanki padlih vojakov pa bodo imeli svoj dom v skupni grobnici. Nova grobnica bo spomenik v obliki masivnega stebra z napisom: »Padlim vojakom — mesto Maribor. — Kamenite stopnice nas povedejo v grobnico, ki ima 100 metrov prostornine in kjer bo shranjenih 935 krčinic s kostmi padlih vojakov. Na skrinjah tado evidentne številke. Na levi zunanji strani grobnice bo predalek za krsto neznanega vojaka, ki bo okrašen s frezbo, v kateri je simbolizirana pot življenja.

Vremenska poročila

Dozdevno vreme v oktobru po stoletnem koledarju. Dan je dolg od 11 ur 43 minut do 10 ur in se do konca meseca skrči za 1 uro 43 minut.

T. 26. Evarist	večinoma oblačno, brez slane
S. krajec ob 14.26	nagla ohladitev
S. 27. Frumencij	
C. 28. Slim. Juda	
P. 29. Ida, Narc.	
S. 30. Alfonz R.	jutranje megle, zelo mrzle noči, vetrovno kakor pozimi
N. 31. Volbenk	

Poročilo Meteorološkega zavoda na univerzi

Ljubljana 7. 751.1, 12.5, 90, SE1, 9, dež, 14.5;	
Maribor 7. 759.2, 13.0, SSE3, 8, dež, 1.0;	
Zagreb 7. 751.9, 13.0, 90, W1, 8, dež, 0.6;	
Beograd 7. 756.9, 12.0, 70, SE5, 8, —, —;	
Sarajevo 7. 757.3, 17.0, 80, SE2, 10, —, —;	
Skopje 7. 763.2, 9.0, 90, O, 10, dež, 9.0;	
Kumbar 7. 763.6, 18.0, 70, O, 10, dež, 19.0;	
Split 7. 753.0, 17.0, 80, SE2, 10, dež, 36.0;	
Temperature: Ljubljana 14.8, 11.6; Maribor 10.0, 12.0; Zagreb 18.0, 13.0; Beograd 18.0, 11.0; Sarajevo 19.0, 6.0; Skopje 17.0, 3.0; Kumbar —, 15.0; Split 20.0, 15.0.	
25. oktobra	
Ljubljana 7. 756.2, 10.8, 90, W1, 7, dež, 9.5;	
Maribor 7. 754.8, 9.0, 80, NNW1, 0, dež, 1.0;	
Zagreb 7. 756.5, 11.0, 70, WNW1, 3, dež, 13.0;	
Beograd 7. 757.8, 13.0, 90, E2, 10, dež, 10.0;	
Sarajevo 7. 758.9, 13.0, 95, O, 4, dež, 13.0;	
Kumbar 7. 757.0, 17.0, 90, SE5, 10, dež, 66.0;	
Split 7. 756.9, 16.0, 70, NE2, 7, —, —;	
Temperature: Ljubljana 17.0, 10.4; Maribor 18.0, 8.0; Zagreb 22.0, 10.9; Beograd 18.0, 12.0; Sarajevo 22.0, 12.0; Skopje 15.0, —; Kumbar —, 16.0; Split 20.0, 15.0.	

Pestani in ostani član Vodnikove družbe!

Listje pada!

Lepe barve
Lepe linije
elegantne obleke:
Crêpe Traviata
130 cm širine
Din 65.—
V VSEH MODNIH
BARVAH

MANUFAKTURA

SOUVAN

MESTNI TRG 24.

nar ni prve nagrade 10.000 din dobil noben načrt, drugo nagrado 4.000 din je dobil Fran Čič iz Beograda, tretja nagrada v znesku 2.000 din pojde pa v Ljubljano (?). Za izdelavo alegoričnih slik za denar po 10, 2, 1 din in 50 par se podeli prva nagrada 15.000 din Franu Cotu, arhitektu in kiparju v Zagrebu, druga nagrada 8.000 din Ivanu Mirkoviču v Splitu, tretja nagrada 5.000 din se pa razdeli v dve nagradi po 2.500 din, in sicer jo dobita Lojze Dolinar iz Beograda in Ivo Kerdič iz Zagreba. Pet nagrad po 1.200 din dobe Jozo Turkalj iz Zagreba, Viktor Bernfest iz Petrinje, Pera Palavicini iz Beograda, Tone Kralj iz Ljubljane in Robert Ivanovič Najboljša hranilnica kuriva

Lutz-peč, Ljubljana VII., Beljaška 4.

iz Zagreba. Razen tega je komisija predlagala finančnemu ministru in je minister odobril, da se odkupijo osnutki, ki so jih poslali Ivo Kerdič iz Zagreba (1.000 din), Duško Jovanović, kipar iz Beograda (500 din), Stane Dremelj iz Ljubljane (500 din), Tone Kralj iz Ljubljane (500 din), Josip Šarnica iz Maribora (500 din), Jože Mladen iz Zagreba (500 din), Viktor Bernfest iz Petrinje (500 din), Dragutin Spašić iz Bitolja za dva

a. Narodno gledališče proslavi čehoslovaški narodni praznik. V četrtek 28. t. m. na dan čehoslov. narodnega praznika se vprizori v gledališču Čapčova »Bela bolezen« v Makovi režiji. Pred predstavo zaigra vojaška godba pod vodstvom vojaškega kapelnika kap. Jiranka, himno, ravnotežju tuk. češke šole g. Drly pa bo recital pesem »28. říjence«.

Iz Trbovelj

t. — Jadranski večer Jadranske straže priredi 29. t. m. ob pol 20. v dvorani Sokolskega doma običajni jadranski večer. Na sporedu bo zanimivo predavanje publicista Alberta Siroka o »Morju v slovenskem pesništvu«. Predavanju bodo sledile recitacije podmladkarjev tukajšnjih šol, v katerih bodo prednašali naše najlepše pesmi, ki opevajo Jadransko morje. JS praznuje s tem večerom obletnico zgodovinske pomembnega dneva, ko so zastopniki Narodnega sveta prevzeli avstro-ogrsko mornarico v svojo oblast. Jadranski večer nas bo spet približal

našemu morju, ki nam ga JS v svojih manifestacijah odkriva v vsej svoji važnosti za jugoslovensko narodno gospodarsko. Vljudo je vabljen naša javnost, da se čim številneje udeležijo jadranskega večera in s tem pokaže svoje zanimanje za naš lep Jadranski Vstop prost.

t. — Obšinske trošarine. Občina Trbovelje, ki se je iz znanih gospodarskih razlogov morala zateči k laetni organizaciji trošarinske službe, je, kakor čujemo, opustila namero, da vrši še dalje trošarinsko kontrolo v dosedanjih obliki. Pobiranje trošarine po mitniških postajah se je pokazalo za neprikladno in predrago. Po rešenju občinske uprave bodo imenovani posebni trošarinski organi, ki bodo nadzorovali promet trošarinskih predmetov v samih poslovalnicah in trgovinah. S tem se bo občina izognila nepotrebnim nevolji občinstva in kritikam, ki vedno spremljajo vsako novost v občinskem gospodarstvu ter si ob sedovanju zainteresiranih pridobitnih slojev zagotovila trošarinske dohodke iz pravičnih virov trboveljskega trgovskega prometa.

te po posameznih sredstvih se smejo obratiti. Delati je treba na izboljšanju načina in tehnike obiranja, zlasti pa prevoza sadja do skladišč (železniške postaje), pri čemer se največ sadja pokvari. Pospeševati je treba z vsemi sredstvi gradnjo primernih skladišč za sadje, da se jeseni razbremenijo sadni trg ter se omogoči vnovčenje pridelkov kasneje v dobi ugodnejše konjunktore. V glavnih sadjarskih conah bo treba pokreniti organizacijo večjih skladišč z modernimi hladilnimi napravami, ki bodo kot regulator cen ter važno produkcijsko in trgovsko praktično sredstvo ugodno vplivale na nadaljnji razvoj sadjarstva.

Izvožno kontrolo za sadje je treba izvajati in poostrižiti v smislu zahtev mešne trgovine. Poostriževanje kontrole je treba smatrati kot nujen ukrep za ohranitev naše konkurenčne sposobnosti na inozemskih tržiščih. Kontrolni organi, ki se morajo postaviti po vsej državi po strogo urejenih načrtih, naj se za svojo odgovornost in delikatno službo usposobijo v posameznih tečajih. V pridelovalnih conah bo treba organizirati sušenje pridelkov na zadržni osnovi s pomočjo modernih in tehničnih sušilnih naprav. Poleg tega bo treba pospeševati v bodoče sušenje sadja v sadnih krajih s preprostimi domačimi sušilnicami. Vse upoštevane zahteve brezalkoholna sadna produkcijska, ki naj postane vir dohodkov za našega kmetovalca. V ta namen je potrebno smotno, praktično in propagandno delo, ki pa ne sme imeti protialkoholne tendence.

Kongres sadjarjev uspešno zaključen

Sadje na razstavi bo kmalu razprodano

Maribor, 25. oktobra. Zanimanje za I. banovinsko sadjarsko razstavo in sadni sejem je bilo tudi danes izredno veliko. Računa se, da je doslej obiskovalo razstavo in sejem okoli 15.000 ljudi. Tudi so se napravile že številne kupčije in je pričakovati, da bo vse razstavljeno sadje v najkrajšem času razprodano.

Pod predsedstvom prof. dr. Mladena Josifovića iz Beograda se je danes dopoldne ob 9.30 v veliki kazinski dvorani nadaljeval III. vsedržavni sadjarski kongres in je kot prvi poročal inšpektor poljedelskega ministrstva Milutin Niketić o preusmerjenju sedanjih banovinskih drevesnic in osebja v smeri praktičnega sadjarstva. Nato sta referirala referent poljedelskega oddelka dunavske banovine Stjepan Lukić in referent poljedelskega oddelka drinske banovine Franc Mežan o vprašanju plodoreda (kolobarjenja) v drevesnicah. O možnostih in organizaciji sadjarstva na banovinskih kmetijskih ustanovah je poročal višji svetnik poljedelske savske banovine Milan Maršić. Kratko zgodovino slovenskega sadjarstva je podal učitelj polj. šole pri Sv. Juriju ob J. ž. Franc Vardjan. Zaključni referat je imel drevesničar Ivan Dolinšek iz Kamnice pri Mariboru o temi: Drevesnice v Sloveniji, sedanje stanje in njihov pomen na napredek sadjarstva.

Resolucija

Ob zaključku je bila soglasno sprejeta naslednja resolucija: Naloga naše produkcije je standardizacija in tipizacija pridelka. V ta namen so potrebni slednji ukrepi: razjorjanje sadjarstva ter določitev krajevnega sadnega izbora za posamezni pridelovalni okoliš v vsaj državi v smislu sklepa na državem sadjarskem kongresu leta 1934. v Sarajevu. Znižanje številnih sadnih sort na nekatere kakovostne, ki morajo biti neoporečne kalivosti ter imeti primerno tržno vrednost. Pri tem ne kaže pretiravati, da ne bo trpela rodovitnost zaradi pomanjkljive oploditve everja. Omejitev števila drevesnic v onih banovinah, kjer jih je preveč in sicer na podlagi prehodne objektivne strokovne kontrole. Poleg fitopatološke je uvedbi nad drevesnicami tudi strokovno kontrolo, da se zagotovi brezhibna kvaliteta drevesničarskih proizvodov. Sprito nevarnost, ki preti celotni naši produkciji od kaparja San Jose, bo treba izdati čimprej poseben zakon o zatiranju tega škodljivca. Zakon naj vsebuje določbe o vsakotletnem omejenem zimskem škropljenju sadnega naraščaja v drevesnicah z drevesnim karbolineumom ali kalifornijsko bomozo. Uvedba načrtanega gospodarstva in racioniranja drevesnic v okviru banovin je v interesu sadjarskih producentov in drevesničarjev. Na posebni anketi zastopnikov banovine, sadjarskih večšakov in zastopnikov drevesničarjev naj bi se obratovanje proučilo ter za vsako daljšo dobo v naprej določilo. Od časa do časa naj bo revizija odobrenih načrtov v smislu novo nastalih potreb produkcije in drevesničarstva. Določiti je treba minimalne in maksimalne cene za prvo kakovost drevesničarskih proizvodov, ki morajo biti v skladu s proizvodnimi stroški v dotični pokrajini. Obenem je treba določiti in izdati norme za prvo kakovost drevesničarskih proizvodov. Krošnjaričenje s sadnim drevjem in polagami je treba za vsako ceno zatrejti. Proizvodnjo sadnih pollog naj prevzamejo banovine v lastno režijo ter krijejo potrebo svojih in privatnih drevesnic. V vsaki banovini je treba organizirati preizkuševališče za nekatere najvažnejše vrste pollog pešketnega in kosčičastega sadja, ki jih je treba naročiti pri East Malingu v Angliji. Izdati je treba zakon, odnosno banovinsko naredbo, da mora imeti vsaka drevesnica matičnjak v obsegu, ki ustreza velikosti drevesničarskih obratov. Preprečevanje starejših nasadov je treba organizirati smotno in velikopotezno v vseh okoliših. Kjer se prodaja sadje za izvoz, izvesti je treba organizacijo in napravo skupnih sadovnjakov v okoliših, kjer se vrši produkcija za izvoz, s čimer bi se približali navzlic malokmetijski stroki našega kmetijstva do neke mere plantaznemu sadjarstvu z njegovimi prednostmi in vrlinami. V okoliših, kjer se prideluje sadje pretežno za izvoz, bo treba preiti k intenzivni smeri proizvodnje, ki mora biti prikojena našim gospodarskim in produkcijsko-političnim prilikam. Vse pažnjo bo treba poudariti osebno izdatnega in pravičnega psojevanja ter intenzivno zatirati škodljivce in bolezni. Na posebni državni anketi fitopatološki, sadjarskih večšakov in praktikov bo treba določiti nekatera maloštevilna zatiralna sredstva, ki so se obnesla kot učinkovita, ter bo treba poskrbeti, da bodo producentu po zmernih cenah na razpolago. Delati je treba za racionalizacijo

Gospodarstvo

Razvoj svetovne gospodarske konjunkturi ni v nevarnosti

V začetku preteklega tedna so doživeli ameriške in tudi evropske borze hude pretrese. V ponedeljek in torek je vzemirjenje doseglo vrhunec in tečaj se zlasti v New Yorku padli pri vodilnih papirjih do polovice letošnjih najvišjih tečajev ob koncu julija. Nekateri papirji železniških družb so padli celo na eno četrtino. Ker so zadnje mesece stalno nazadovale tudi tečaji na številnih blagovnih tržiščih, se je povsod pojavilo resno vprašanje: ali gre za prehodno reakcijo, ki ne spreminja osnovne tendence svetovne gospodarske vzgona, ali pa so vidni znaki bližajočega se preokreta, odnosno nove krize.

Sedaj, ko se je prvi strah poleg, je psihološki bojznost pred novo krizo precej popustila. Izkazalo se je, da so dogodki v Španiji in na Kitajskem v znatni meri vplivali na razpoloženje. Bojazan pred novimi konfliktami se je izkazala kot važen faktor v razvoju dogodkov zadnjega tedna, kajti čim se je na političnem obzorju malo zjasnilo, eo se tudi tečaji pričeli zopet dvigati. V razvoju dogodkov pa je igrala tudi važna vloga okolnost, da je danes trgovski svet po strašnih izkušnjah iz časa najhujše krize še preveč nezaupljiv in spomin na zadnjo krizo je v zvezi s primitivnim prenašanjem konjunktorno teoretičnih spoznanj v prakso izjavljal pri mnogih ljudeh predstavilo: na pragu je nova kriza, reši se, kdor se more.

V Londonu prevladuje danes mnenja, da v zvezi z dogodki v zadnjem času ni pričakovati, da bi se osnovna tendenca svetovne gospodarskega razvoja prelomila. Dogodki na tržišču surovin so predvsem posledica prekomernega in viharnega zalaganja s surovinami v prvi polovici letošnjega leta, ki je naglano cene do bujnih višin. Visoke cene so avtomatično izzvale razširjenje produkcije in v kratkem času se je znatno povečala tudi ponudba. Cene, ki so dosegle nenormalno višino so pričele zopet nazadovati. Tako reakcija pa ni bila nezdružljiva. Morda eo sedaj cene na številnih področjih padle pod nivo razumne izravnave napetosti, če izvajamo bombaž, čigar cena je padla v zadnjih mesecih skoro na polovico predvsem zaradi rekordne svetovne letine. Baker ki je v začetku leta notiral 50 funtov za tono, se je spomladi povzpela na 78 funtov, v začetku prejšnjega tedna je padel na 42 funtov, ob koncu tedna pa se je znova dvignil na 44 na 45 funtov.

Vsekakor ni na mestu primerjava z letom 1929, ko je proti koncu tega leta strahen polom na ameriški borzi razkril nezdružljivo stanje, ki je vodilo do svetovne gospodarske krize. Danes ne more biti govora o kakih pretiranih spekulacijah z vrednostnimi papirji, kakor leta 1929, in tudi stanje na tržišču surovin se ne more navzlic sedanjim cenam smatrati kot nezdružljivo. V nasprotju z letom 1929, so danes zaloge surovin razmeroma majhne. Predvsem pa ni nikake napetosti na denarnem trgu. Nasprotno, v Zedinjenih državah so letos s številnimi ukrepi denarnopolitičnega značaja zaustavljali prenapeto dvigovanje konjunkt-

re, sedaj pa je ameriška vlada svojo politiko spremenila. Sterilizirano zlato je opustila in newyorška federalna rezervna banka je znižala diskont celo na višino 1%, kar še nikoli ni bilo v zgodovini ameriškega gospodarstva. Nadalje je treba poudariti, da kaže v mnogih državah gospodarska konjunktura že prve začetke vzgona, (zlasti v Franciji) in tudi nikjer ni videti prekomernih investicij. Prav tako ne opazimo napetosti med upniškimi in dolžniškimi državami, kakršna je vladala pred nastopom svetovne gospodarske krize.

Predvsem pa je treba upoštevati dejstvo, da živimo danes v času svetovne poplave z zlatom. Anglija in Amerika sta pred leti v zvezi z devalvacijo dolarja in funta dvignili ceno zlata za dve tretjini prejšnje cene. Ker se produkcijski stroški niso mnogo spremenili, omogoča sedanja cena pridobivanje zlata tudi iz manj rentabilnih rud. Tako je produkcija zlata dosegla že nikoli zabeleženo višino. V Zedinjenih državah eo se letos čuli celo glasovi, da je treba nakupno ceno za zlato znižati (zvižati vrednost dolarja), da se zaustavi ta poplava z zlatom. Zedinjene države so nekaj časa sterilizirale pritekajoče zlato, sedaj pa so to prakso zopet opustile. Prekomerna produkcija zlata se bo šele tedaj ustavila, poplava z zlatom pa bo šele tedaj prenehala, kadar se bo svetovni nivo cen primerno dvignil, kakor je pred nastopom svetovne gospodarske krize pomanjkanje zlata za monetarne potrebe izzvalo pritisk na cene. Preden se ne bodo zaradi splošnega povišanja cen in med produkcijski stroški pri pridobivanju zlata povečali, ne more svetovna produkcija zlata pasti na pametno in normalno višino.

Zgodovina nam pove, da je obilica zlata vedno izzvala nov razmah svetovnega gospodarstva. Odkritje novih ležišč zlata je v prejšnjem stoletju vedno povzročilo veliko gospodarsko aktivnost. Tudi danes nam obilica zlata obeta dvig svetovnega nivoja cen in nov vzgon, kajti ne moremo si zamisliti naraščanje cen pri padajoči konjunkturi. Seveda pa moramo računati s tem, da tempo dvigovanja svetovne gospodarske konjunktore zaenkrat ne bo tako viharne kakor v letošnjem prvem polletju; morda bo aktivnost gospodarskega življenja ostala nekaj časa na doseženi višini, ali pa bo tudi začasno in deloma popustila, vse to pa ne more spremeniti osnovne tendence, ki je usmerjena navzgor. Tako pavza v konjunktornem razvoju končno tudi ni nezaželena, kajti vsako pretiravanje in vsako prenašanje je v gospodarstvu vedno maščuje. Kakor doslej pa bo tudi v bodoče razvoj svetovno politična situacija važen faktor, kajti zavedati se moramo, da eo v tem pogledu danes razmere mnogo manj ugodne, kakor v letu 1929. Vsaka nadaljnja poostriževanje političnega položaja, zlasti pa vsaka nova vojna nevarnost, lahko zrahlja temelje, na katerih sloni danes svetovni gospodarski vzgon.

Jugočeška

Jugoslovensko-češka tekstilna industrija d. d. Kranj je imela dne 22. oktobra 1937 svoj redni občni zbor, ki ga je vodil predsednik gospod. Oton Detela. Čisti dobiček družbe za l. 1936 izkazuje znesek Din 4.827.030.40 od katerega se je predkazal rezervnemu zakladu III delni znesek Din 3.200.000 ostanek Din 1.627.030.40 pa je bil stavljen na razpolago običnemu zboru. Občni zbor je sklenil, da se Din 100.000 predloži rednemu rezervnemu zakladu I, ostanek Din 1.527.030.40 pa rezervnemu zakladu III, ki se na ta način poviša na vsoto Din 6.113.999.15.

Na vprašanje delničarjev je uprava na običnem zboru pojasnila, da je Jugočeška v poslovnem letu 1936, med drugim izplačala sledeče zneske: na družbenem davku z dokladami vred, na prometnem in luksuznem davku, na takсах, banovinskih davcih, trošarinah za uporabo električnega toka in na uslužbenem davku

Din 11.905.337.50 na pokojninski zavarovalnici Din 437.348.— na prispevkih za bolniško blagajno Din 884.110.50 na mezdah (vključ 5 tedenski stavki) Din 11.062.356.90 na uradniških plačah Din 2.188.727.75.

To pojasnilo so delničarji odobrili in vzeli na znanje. Vsi predlogi uprave so bili sprejeti soglasno.

Gospodarske vesti

— Gospodarske zbornice in veleblagovnice. Včeraj dopoldne so obiskali predsednika vlade dr. Stojadinovića v njegovem kabinetu zastopniki trgovinskih in industrijskih zbornic iz vse države, in sicer gg. Miljutin Stanojević, predsednik zbornice v Beogradu, dr. Stjepan Krasnik, predsednik zbornice iz Zagreba, dr. Toma Žurunić, predsednik zbornice v Banjaluci, Mihajlo Žurić, senator in podpredsednik zbornice v Beogradu, Kosta Miroslavljević, predsednik zbornice v Novem Sadu, Ne-

željko Savić, svetovalec zbornice v Beogradu, Mirko Stojkanović, svetovalec zbornice v Beogradu in Svetislav Marodić, glavni tajnik zbornice v Beogradu. Predložili so mu svojo vlogo v zvezi z delovanjem in ustanavljanjem veleblagovnic. Predsednik vlade je pozorno poslušal izvajanja zastopnikov trgovinskih in industrijskih zbornic in jim obljubil, da bo upošteval interese trgovine (AA).

— Avstrijska trgovinska pogajanja z Italijo. Z Dunaja poročajo, da se bodo 5. novembra pričela v Rimu trgovinska pogajanja med Italijo in Avstrijo. Priprave za ta pogajanja so se vršile vse zadnje tedne, ker gre za važna vprašanja v zvezi z italijanskim prizadevanjem, da se na novo uredi preferenčni režim v okviru rimskega bloka, zlasti pa da se preference, ki veljajo sedaj za avstrijsko in madžarsko blago pri uvozu v Italijo, primerno reducirajo, in sicer ne samo zaradi tega, ker je italijanska trgovinska bilanca z obema državama hudo pasivna, temveč zaradi tega, ker mora po letošnjem aprilskem sporazumu Italija v bodoče tudi naštati državni priznati enake ugodnosti, kakor jih priznava Avstriji in Madžarski. Avstrijsko delegacijo šestih članov bo vodil minister dr. Schüller. Pogajanja bodo najbrž dolgotrajna, ker bodo obsegala ves kompleks vprašanj v zvezi z avstrijsko-italijanskim trgovinskim prometom.

— Omejitve hmeljske produkcije v Češkoslovaški. Češka sekcija žateškega hmeljarskega združenja poroča, da je bil kmetijskemu ministru predložen načrt zaradi redukcije hmeljskih nasadov, o katerem bodo v kratkem razpravljali na posebni konferenci zainteresiranih organizacij. Načrt uredbe predvideva posebne oziroma nasproti onim hmeljarjem, ki so že od leta 1932 zmanjšali nasade, kakor tudi nasproti manjšim in srednjim hmeljarjem. Upošteva tudi razmerje med površino hmeljskih nasadov posameznega hmeljarja in njegovo celotno orno površino, nadalje premoženjske razmere in zakupne pogodbe. V načrtu je končno predvidena neka odškodnina hmeljarjem za opuščen nasade.

Jaz Vam varujem kožo!

Rdeča, hrpava in spokana koža dokazuje, da Vaša koža nima dovolj odporne sile, da je torej slaba. Zato je potrebno, da jo krepčate in sicer z NIVEO. Kajti NIVEA vsebuje »Eucerit« in prodira skozi kožne luknjice globoko v kožo, ji dovaja hrano, jo krepča in ji zvišuje odporno silo. Zato uporabljajte redno NIVEO, da bi Vam ostala koža nežna, mehka in gibčna kljub vlažnemu in hladnemu vremenu!

— Znatno povečanje italijanske trgovine s kolonijami. Po najnovejših uradnih podatkih je Italija v prvih osmih mesecih izvozila v svoje kolonije blaga za 1843 milijonov lir (lani v istem razdobju za 1223 milijonov), uvoz iz kolonij pa se je dvignil na 206 milijonov lir (lani 95). Kakor kažejo gornje številke je italijanski uvoz iz kolonij še prav majhen v primeri z izvozom, kar je v zvezi z okolnostjo, da žrtvuje Italija znatna sredstva za financiranje javnih del v kolonijah, kar ima za posledico znaten izvoz blaga v kolonije. To nam nazorno kaže razvoj trgovine z Abesinijo. Italija je letos v prvih osmih mesecih izvozila v Abesinijo za 1565 milijonov lir blaga (lani za 893) uvoz iz Abesinije pa je še majhen in je letos dosegel 140 milijonov lir (lani 60).

— Tečaj za avtoveno varenje v Ljubljani. Zavod za pospeševanje obrti pri Zbornici za TOI priredi v Ljubljani ob koncu novembra t. l. tečaj za avtoveno varenje, ki bo trajal 13 dni. Namenjen bo predvsem varilem, ki so že izveščali, da se v tej stroki še izpopolnjuje. Praktične vežbe in predavanja ob spremljevanju slik v filmu in diapozitivih bodo vse dan. — V primeru, da bi interesenti želeli začeti tečaj, jim bo zavod ustregel in ga prireditel namesto dopolnilnega. Za nabavo stroške varilnega materiala se bo pobirala ustrežajoča odškodnina. Vabljeni so mojstri in pomočniki kovinarske stroke, ki bi želeli obiskovati tečaj, da se pripravijo s točnim naslovom nismo na Zavod za pospeševanje obrti pri Zbornici za TOI v Ljubljani. Navedbo naj ali žele poslati dopolnilni ali začetniški tečaj.

Borze

25. oktobra

Na ljubljanski borzi so se danes avstrijski šilingi za malenkost podražili in stanejo 8.84. V zagrebškem privatnem kliringu je bil promet v avstrijskih šilingih po 8.8250, v angleških funtih po 238 in v grških bonih po 29.7850. Nemški klirinski čeki stanejo v Ljubljani, Beogradu in Zagrebu nespremenjeno 13.90, za konec novembra pa v Zagrebu 13.75, za konec decembra in za 15. januar 13.64.

Na zagrebškem efektivnem tržišču je vojna škoda notirala 416.50 — 417 brez prometa (v Beogradu je bil promet po 418.50).

Ostanki jedil med zobmi

povzročajo pogosto neprijeten duh iz ust; še mnogo huje pa je, če začno ostanki jedil gniti. Pri tem se tvori mlečna kislina, ki razkraja dragoceno zobno sklenino.

Zato zvečer kot zadnje, odstranite predno greste spat ostanke hrane izmed zob, s tem da jih temeljito očistite z zobno pasto Chlorodont. Zjutraj kot prvo, očistite si zobe z zobno pasto Chlorodont, katere prijeten okus po meli, zapušča še dolgo po uporabi v ustih občutek svežosti in čistote.

Peneči ali ne peneči se Chlorodont, obe kvaliteti sta enako dobri. Domači proizvod.

Zadostuje ako le trikrat vbrizgnemo ustno vodo Chlorodont v kozarec in že se poveča osvežujoči učinek redne zobne in usne nege s Chlorodontom.

Do zaključkov pa je prišlo v 7% Blairovem posojilu po 86 (v Beogradu po 85.50 — 86), v 8% Blairovem posojilu po 94 in v delnicah Dubrovačke po 440.

DEVIZE

Ljubljana. Amsterdam 3362.07 — 2407.23, Berlin 1736.08 — 1749.91, Bruselj 729.19 — 734.36, Curih 996.45 — 1003.52, London 213.81 — 215.96, New York 4292.25 — 4328.57, Pariz 146.11 — 147.55, Praga 151.53 — 152.43, Trst 226.75 — 229.83.

Curih. Beograd 10, Pariz 14.6650, London 214.775, New York 433.75, Bruselj 73.1750, Milan 22.83, Amsterdam 239.85, Berlin 174.30, Dunaj 80.30, Stockholm 110.75, Oslo 107.95, København 95.87, Praga 15.19, Varšava 82, Budimpešta 86.25, Atene 3.95, Bukarešta 3.25.

EFEKTI

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 416.50 — 417, 4% agrarne 52.50 — 54.

4% severne agrarne 52.50 den., 6% beguške 77.50 den., 6% dalm. agrarne 75.50 den., 7% invest. 94 den., 7%, Drž. hip. banka 100.75 bl., 7%, Blair 85 — 86, Blair 94 — 94.50; delnice: Narodna banka 7400 den., PAB 208 den., Trboveljska 220—240, Gutman 50 — 54, Sečerana Vel. Bečkerek 650 bl., Sečerana Ostjok 180 den., Dubrovačka 430 — 435, Oceanica 275 den., Jadranska 435 bl.

Beograd. Vojna škoda 418.50 den. (418.50), za dec. 417 — 418 (417.50), 4% agrarne 53 den., 4% severne agrarne 54.25 — 54.75 (54.25), 6% beguške, drobni komadi 73 — 73.75, 6% dalm. 76.25 — 76.50 (76.25), 7% drž. hip. banka 100.25 — 101, 7% Blair 85.50 — 86 (85.50 — 86), 8% Blair 94 — 95, Narodna banka 7500 — 7600 (7550), PAB 213 den. (214).

Blagovna tržišča

2170

+ Chicago, 25. oktobra. Začetni tečaj: pšenica: za dec. 97.25, za maj 96.50, za julij 91.75; koroza: za dec. 58.75, za maj 59.

+ Winnipeg, 25. oktobra. Začetni tečaj: pšenica: za okt. 125.625, za dec. 118.50, za maj 115.50.

+ Novosadska blagovna borza (25. t. m.). Tendence: slaba. — Pšenica: 78/79 kg: baška 175 — 177, banatska 173 — 179, baška ladja Tisa 180 — 182, ladja Begej 179 — 181; sremeska 77/78 kg 174 — 176; slavonska 77/78 kg 175 — 177. Koroza: baška in sremeska 105 — 107; banatska 102 — 104. Oves: baški, sremeski in slavonski 128 — 128. Rž: baška 164 — 166; Ječmen: baški in sremeski 63/64 kg 130 — 132.50 Moka: baška in sremeska »0« in »0« 267.50 — 277.50; »2« 247.50 — 257.50; »5« 227.50 — 237.50; »6« 207.50 — 217.50; »7« 167.50 — 177.50; »8« 127.50 — 132.50. Otrobi: baški, sremeski in banatski v vrečah 95 — 99. Fižol: baški beli, brez vreč 202 — 204.

+ Budimpeštanska trgovinska borza (25. t. m.). Tendence: prijazna. Koroza: za maj 12.80 — 12.81.

VLJUDNA POSTREŽBA

Avtomobil obstoji pred trgovino z benzinom.

»Liter bencina in osminko litra olja, prosti«

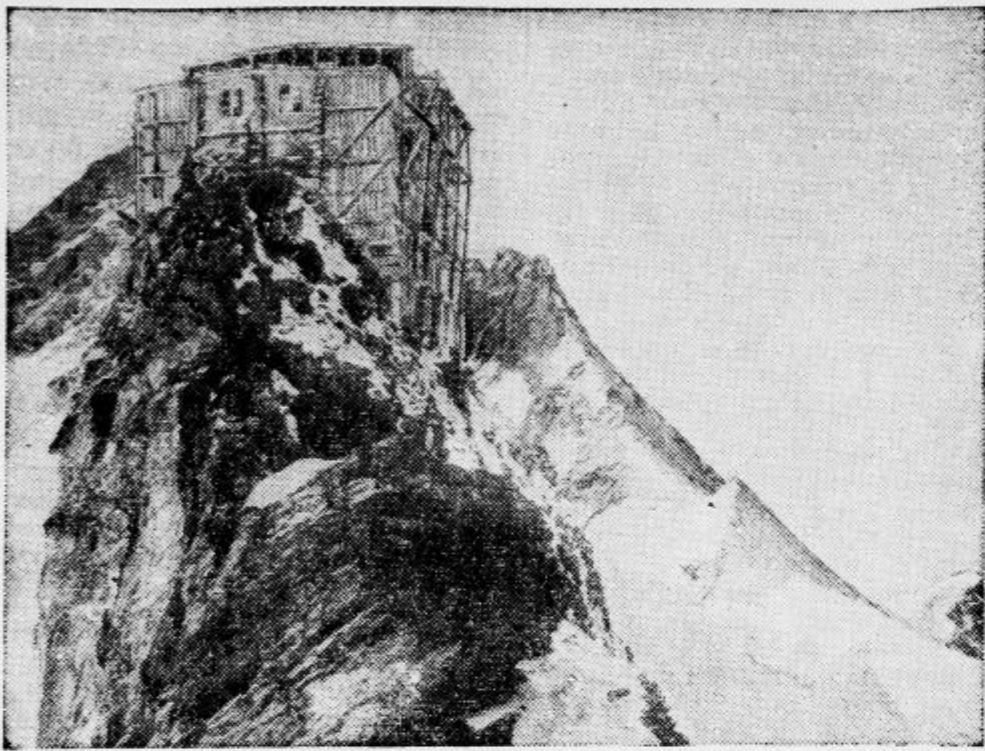
»Da, gospod, takoj. Ali vam morda smem še malo pihnuti v kolesa?«

Več svetlobe: Tungram svetloba!

Najvišja vremenoslovna postaja v Evropi

3572 m nad morjem — Skoro pol milijona švicarskih frankov za obogatitev znanosti

Na vrhu Sfinge, ki se dviga ob strani znamenitih švicarskih vršacev Möncha in Jungfraue v višino 3572 m, bodo te dni otvorili najvišjo evropsko vremenoslovno in opazovalno postajo, vremenoslovno opazovalnico Jungfraujoeh.

Zgradba te postaje je bila določena že v načrtu za zgraditev železnice na Jungfrau, toda izvedbo te zamisli sta preprečili vojna in kriza. Nazadnje se je ustanovila posebna družba za zgraditev te postaje in vsoto 400.000 švicarskih frankov za kritje stroškov so zbirali s podporami bank, ki so sodelovale pri železnici na Jungfrau, ter s podporami znanstvenih zavodov in oblasti kantonov Berna in Wallisa.

Delo se je začelo v lanskem septembru s razstreljevanjem terena. Te razstrelitve so dale v ostalem ameriškem tisku povod za vest, da pripravlja Švica na Jungfraujoeh vse potrebno za postavitev daljnostrelnih topov. Delo je bilo združeno s sil-

ovitimi težavami že zavoljo višine. Treba je bilo zgraditi predor z Jungfraujoeha v skalno gmošto Sfinge, razen tega pa iz tega predora rov za dvigalo, kajti Švici niso hoteli, da bi tehnična dela uničila na zunaj silovito pokrajinsko sliko.

Dvigalo lahko spravi 20 oseb v dveh in pol minuti na vrh. V zgradbi so delovnice za učenjake, kakor tudi prostori za instrumente. Ker morejo z železnico spraviti tja gori največje aparate, znanstvenemu delu v tem pogledu niso postavljene nobene meje. Ob opazovalnici bodo zgradili tudi ploščad, s katere bodo obiskovalci imeli sijajen razgled na vse strani.

S pomočjo novega observatorija bo mogoče opazovati tudi srednje in slabotne zvezde, najvišje ozonske plasti, pojave ob sončnem, višinsko podnebje, oblačne tvorbe, kozmične žarke itl. na način, ki doslej ni bil mogoč. Mednarodno znanstveno delo bo dobilo s tem popolnoma nove pobude.

Dragocen zavitek

V nekem vozu podzemne železnice v New Yorku so našli te dni zavitek vrednostnih papirjev za 670 tisoč dolarjev. Med vrednostnimi papirji je bilo tudi za 145 tisoč dolarjev bankovec, med njimi več takšnih, ki so bili pred dvema letoma ukradeni iz Manhattanke banke v New Yorku.

Princ — podporočnik

Na dan svoje 16. letnice je bil rumunski prestolonaslednik princ Mihail z velikimi svečanostmi imenovan za podporočnika rumunske vojske. Princ študira zdaj 5. razred gimnazije.

Windsorski vojvoda v Nürnbergu

Windsorski vojvoda je v spremstvu svoje soproge obiskal tudi mesto kongresov Hitlerjeve stranke, Nürnberg

Topovi za obrambo proti letalcem

Pred nekoliko meseci so listi poročali, da je znana švedska orožna tovarna Bofors odklonila velika naročila iz inostranstva, ker je preobložena z delom. Njeno zadnje letno poročilo pravi sedaj med drugim, da ni mogla v januarju letošnjega leta izvršiti za 110 milijonov švedskih kron naročil, kar predstavlja rekord.

V zadnjih dveh letih je tovarna dobavila za 40 milijonov kron orožja in svoje obrate bo morala zelo razširiti, če bo hotela izvesti tekoča naročila ob pravem času. Tem bolj čudno je zato, da je tovarna sedaj za Anglijo sprejela veliko naročilo za avtomatične protiletalske topove kalibra 40, ki naj bi rabili pred vsem za obrambo Londona. To naročilo predstavlja vrednost 20 do 30 milijonov kron in družba ga je sprejela, kakor sama pravi zato, ker izdeluje takšne topove v zadnjem času v seriji in hoče svoje obrate na vsak način razširiti.

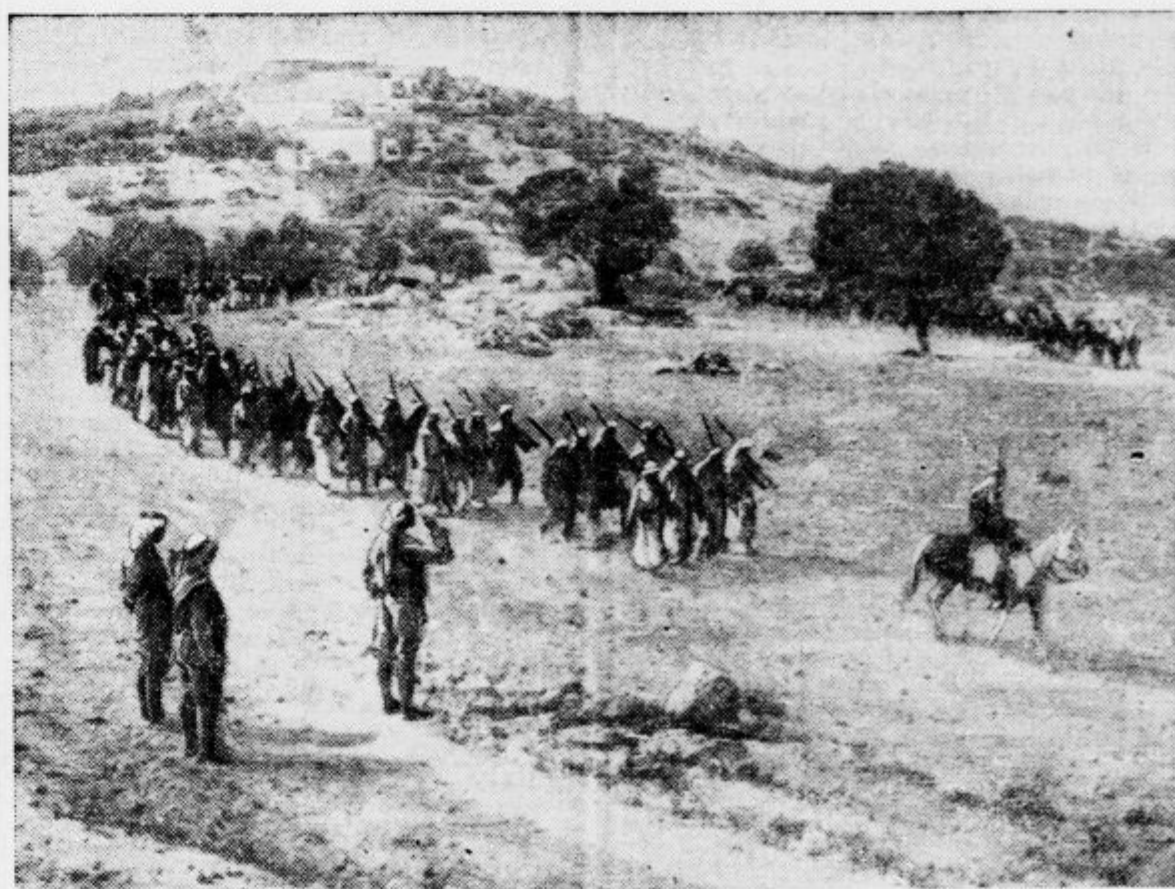
Dvajsetletnica ruske revolucije

Dne 7. novembra pred dvajsetimi leti je izbruhnila v Rusiji revolucija maksimalistov, ki je privedla boljševike končno na oblast. Ker odgovarja 7. novembra julijanskega koledarja našemu 25. oktobru, vlada se danes po svetu zmotno naziranj, da je prav za prav 25. oktober dan usodne revolucije v Rusiji, kar pa, kakor omenjeno, ni pravilno.

Bombe na Konfucijev grob

Iz Tianguja v Santungu poročajo, da so japonska letala obmetavala tudi najsvetjšo goro na Kitajskem, Tajšan, z bombami. Ob Tajšanu leži pokopani Konfucij in neka poročila veljajo, da so japonski letalci napravili tam okoli precejšnjo škodo posebno v okraju svetišča.

Vojaška organizacija arabskih upornikov

Vodja arabskih uporniških oddelkov Fauzi Kavadži ob mimohodu svojih oddelkov

Duhovno središče arabskega gibanja

Bagdad, mesto Haruna al Rašida, obnavlja nekdanji sloves — Dve duši panarabskega gibanja: Američan in Nемец

Bagdad, mesto kalifa Haruna al Rašida, nekoč središče Orienta, je na tem, da si ta položaj znova pridobi. Od kar so umorili generala Bekirja Sidkija, ki je bil naklonjen Turkom, je postala iraška prestolnica središče panarabskega gibanja. V množici Mezopotamcev se pojavljajo čedalje bolj mnogobarvni burni različnejši arabski plemeni. Severnoafriški, tranjordanski, palestinski in drugi šeiki čepajo v temnih kavarnah bazarov in diskutirajo o svojem stalnem predmetu: o »jehad«, »sveti vojni«.

Največji del dneva prebijejo arabski vodje v »šoli upora«, v bagdadski vojni akademiji. Dve sto dvajset inštruktorjev najrazličnejših narodov daje eliti islama obsežno diplomatsko in vojaško izobrazbo. Za vprašanja vsake posamezne arabske dežele so ustanovili posebne delovne enote. Tako je tu razred, ki se zanima pretežno za maroška vprašanja, drugi, ki se bavi s položajem mohamedancev pod sovjetsko vladavino, tretji se zanima za proučevanje palestinskih zadev.

Duša te šole je Favzi Kavadži, najhujši sovražnik angleško-židovske Palestine, toda njegova najvažnejša sodelavca sta dva belokozca, ki jima slava polkovnika Lawrence ne da spati: to sta Američan Charles Crane in Nемец Schneller.

Crane je oglasil, rdečelas yankee iz Chicaga. V svoji domovini bi lahko živel udobno življenje, kajti njegov oče je eden najimovitejših Američanov in ima skoraj monopol na izdelavo kopalnih kadi. To pomeni v deželi, kjer spadajo kopalne kadi med najnujnejše življenjske potrebe bogatih, kakor manj imovitih slojev, letne dohodke, ki se dajo zapisati le s šeststeviličnimi števili.

Charlesu Craneu pa se je videlo izboljšanje kopalnih kadi premalo romantično. Stopil je v diplomatsko službo in ga je Washington 1. 1917. poslal v Turčijo. Prebrodil je potem vso Azijo in je prišel na zadnje v Orient, kjer se je od 1. 1923. mudil v Palestini kot ameriški zastopnik v mandatski komisiji Društva narodov. Takrat se je vnel za arabsko stvar. Zapustil je državno službo in je posvetil ne samo svojo osebo, temveč tudi največji del svojega imetja panarabskemu gibanju. Mnogo tisoč pušk so nakupili z dolarji ameriškega »efendija«. Kot gost nomadskih rodov ni v nasprotju s polkovnikom Lawrenceom nikoli oblačil njihovih oblačil in se nazval njih šeg. Dolgin v beli platneni obleki, ki je videti za nje-

govo postavlo dosti premajhna, in s svojo velblodjo karavano, ki prinaša za njim zaboje z darovi, whiskyjem in sodavico, spada med najbolj tipične postavbe srednjega Orienta, in čeprav se ga drži sled smešnosti, ga agenti Intelligence Service jemljejo vendarle zelo resno.

Kar se tiče drugega odličnega učitelja na bagdadski vojni akademiji, Nемец Schnellerja, je popolnoma drugačen nego njegov ameriški tovariš. Že leta živi kakor Arabec med Arabci. Bil je sin nekega profesorja v Münstru in je 1. 1907. zapustil domovino, ki je potem ni več videl. Po perzijski visoki planoti in drugod v Srednji Aziji je sam romal od kraja do kraja ter si delal stenografske zapiske.

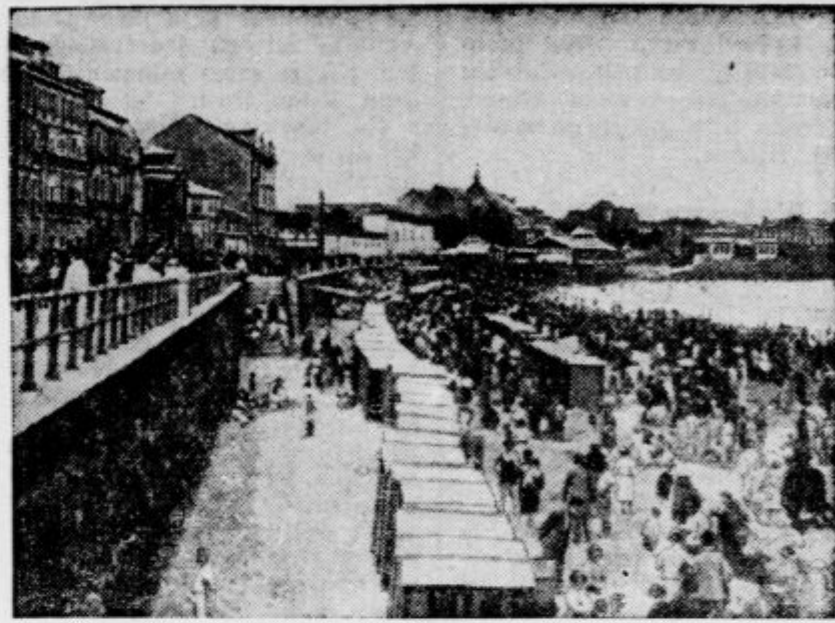
Med vojno je spadal v skupino nemškega »Lawrencea« Wasmusa in je po vojni ostal med svojimi arabskimi prijatelji.

Doigral je?

Kakor pišejo listi, je Bela Kun, oče nekdanjega boljševskega terorizma na Madžarskem, prišel pri moskovskih mogotcih v nemilost. Obdolžen je, da je uganjal trockistično propagando. Zaradi tega so ga vrgli v ječo.

Gijon v oblasti Francove vojske

Pogled na peščino v Gijonu

Narkoza z elektriko

Poskusi prof. Jakovljeva, ki imajo najbrže bodočnost

V nekem leningrajskem zdravniškem društvu so poročali o eksperimentih prof. Jakovljeva, da bi dosegel operacije brez bolečin, neda bi uporabljal narkozo in dosežanje načine lokalne anestezije. Zobozdravniki so poročali, da uporabljajo novo metodo prof. Jakovljeva za zdravljenje zob in izliranje, prav tako so poročali tudi razni leningrajski in moskovski kirurgi o svojih izkušnjah.

O podrobnostih novega postopka pri tem niso govorili, glavni poročevalec je pod-

taval le to, da gre za blažljivi učinek električnega toka, za postopek, ki zahteva sicer nekaj previdnosti, a ima razne prednosti pred vsemi drugimi postopki zoper bolečine. Neobčutljivost pasu, ki naj se obravnava, se prične, čim začne učinkovati električni tok ter preneha v trenutku, ko se tok izklopi. Velika prednost je tudi to, da izostanejo vse neprijetne posledice. Čim se tok izkluči, dobe živci zopet svojo normalno občutljivost. Seveda pa je s tem zvezan tudi nečloveški, da bolečine zavoljo ran nastopijo s polno močjo takoj, čim preneha delovati električni tok. Treba je pacientu potem dati drugih pripomočkov, ki bolečine blažijo.

Nad vse ugodne rezultate pa so imeli po poročilu neke leningrajske porodničnice z metodo prof. Jakovljeva pri porodih. Ti so potekali lahko in popolnoma brez bolečin, ne da bi nastopila tista pasivnost telesa, ki jo opazujejo včasih pri narkozi in ki obstoji v tem, da organizem porodnice pri porodu ne sodeluje. Tudi moskovski ginekologi so izjavili, da so imeli z novim načinom dobre izkušnje. Navzlic temu je prof. Jakovljev ob koncu sam poudarjal, da je treba njegovemu postopku še natančne preizkušnje in izpopolnitve, preden ga bo mogoče proglasiti za uspešnega.

Konj plemenite pasme in mezgi

Italija ima nove komplikacije z Gabrielom d'Annunzium. Kakor smo poročali, so ga pred kratkim izvolili za predsednika italijanske akademije. Prva komplikacija je nastala zavoljo tega, ker je mož pred nekoliko leti sam napisal o tej akademiji: »Konja plemenite pasme ne moreš postaviti v isti hlev z mezgi.« Sedaj je predsedniško mesto iste akademije sprejel.

Druga komplikacija: Predsednik se mora predstaviti papežu. Toda vsa d'Annunzieva dela so na indeksu... Zda si Italijani balijo glave, dali ga bo papež sprejel ali ne.

Namesto rekorda — smrt

Letalec Jim Broadbent je te dni na letališču Lymphre treščil na zemljo. Hotel se je dvigniti v zrak, da bi potolkel rekord Joane Battenove v samotnem poletu iz Anglijo v Avstralijo.

A NEKDOTA

Ga. Staelova je bila do svoje starosti strastna narava in je povsod iskala priznanja. Nekega dne se je peljala s svojo hčerjo in z vojvodo Talleyrandom s čolnom po Zeneškem jezeru. Vojvoda je prečito flirtal z njeno hčerjo. Nenaadno ga je mati presenetila z vprašanjem, katero bi v primeru kakšne nesreče s čolnom prej rešil, mater ali hčer. Talleyrand se je hitro zbral: »O,« je dejal, »pri ženski, ki ima toliko talentov in ki je tako slavna, kakor vi, bi niti za trenutek ne podvomil, da zna sama plavati. Rešil bi zato najprvo vašo gosposkično hčer!«

VSAK DAN ENA

»Oprostite, pozabil sem čopič za britje!« (Politikenc)

Kulturni pregled

Dr. Simon Dolar — šestdesetletnik

Danes praznuje v Kranju šestdesetletni-
co direktor tamošnje gimnazije, naš zaslu-
ni kulturni delavec dr. Simon Dolar.
Rodil se je 28. oktobra 1877 v Hotinji va-
si pri Mariboru in se je po dovršeni gimna-
ziji v Mariboru posvetil študiju matematike
in fizike. Po visokošolskih letih na Dunaju
in v Gradcu je dobil službo na I. državni
gimnaziji v Ljubljani, od leta 1909 pa služ-
buje v Kranju, kjer je postal I. državni
gimnazijer. V Kranju je bil leta 1932 direk-
tor, kateremu je bilo toliko let posvečen
svoje visoke sposobnosti in ki se je po pra-
vi ponašal s svojim profesorjem dr. Do-
larjem.

V Kranju se je dr. Simon Dolar zakore-
nil ne le službeno, marveč tudi rodninsko
in družabno. Postal je središnja osebnost
tamošnjega kulturnega življenja, neumoren
tudi in požrtvovalen delavec in vzoren vo-
đa povsod, kjer potrebuje njegovih spo-

sobnosti in širokega znanja. Predatoč bi šli,
če bi hoteli v okviru tega skromnega članka
podati bilanco dela in zaslug dr. Simona
Dolarja, tembolj, ker je današnji šestdeset-
letnik še vedno mož na svojem mestu po-
vsod, kamor se postavi, še vedno tih in ne-
umoren delavec obenem pa vzoren vodja
zavoda, ki je poverjen njegovemu vodstvu.
»Jutro« je ob priliki njegovega imenovanja
za direktorja kranjske gimnazije obširno
prikazalo dr. Dolarja strokovne in vzgojiteljske
vrline. Danes ni mogoče dostaviti temu
nič drugega nago ugotovitev, da so se vsa
pričakovanja izpolnila. Pregled njegovega
družabnega udejstvovanja pa naj izpolni-
mo še s podatki, da je ravnatelj dr. Si-
mon Dolar že dolgo leta predsednik Jugosl-
vsko-slovenske lige v Kranju in je bil lani
za svoje zasluge odlikovan s českoslovaškim
redom.

Dr. Simon Dolar je episal s svojega stro-
kovnega področja (matematika, fizika, ke-
mija, filozofija) več temeljnih razprav. Po-
kazal je prodorno zanimanje za probleme
moderne filozofije, zlasti v zvezi z naravo-
slovnimi problemi. Prav tako ga je zani-
malo modroslovje v zvezi s pedagogiko. V
strokovnih listih in v raznih kulturnih ob-
zornikih je objavil večje število ocen raz-
nih filozofskih in strokovnih knjig. Te oce-
ne, kakor tudi vse ostalo, kar je dr. Simon
Dolar priobčil v raznih revijah (Veda, Ljub.
Zvon, Popotnik, Naši zapiski, Njiva, Demo-
kracija itd.) in v dnevniki, zlasti v »Slo-
venskem Narodu« in »Jutru«, priča o tem-
eljitem znanju in široki razgledanosti tega
moderno progresivno usmerjenega kritika
in člankarja.

Ravnatelj dr. Simonu Dolarju, ki doživlja
šestdesetletnico v polni sili svojih moških
let, želimo še mnogo zdravih in srečnih let,
prepričani, da bo tudi nadalje posvečal svoje
sposobnosti in znanje povzdigi našega kul-
turnega življenja!

kulturo, R. L. Petkovič »Vozel« v
umetnost in Alberta Zerkava »Problemi
gospodarske geografije v službi zemlje-
pisnega pouka«.

Nikola Zic, Istra II. Pravar, je izšla v
izdaji biblioteka »Hrid« (Zagreb) 2. knjiga
geografske studije prof. Nikole Zica »Istra«.
Ta knjiga podrobno obravnava antropoge-
ografsko stanje Istre do konca svetovne voj-
ne (ozemlje Istre, preteklost prebivalstva,
današnje narodnostne, gospodarske razmere,
demografske razmere in selišča). Spis pri-
znanega strokovnjaka ima strogo znanstven
značaj, vendar je po slogu in jeziku dovolj
poljuden in zaradi tega dostopen vsem, ki
jih iz teh ali onih razlogov zanima ta po-
krajina. Knjiga je primerno ilustrirana in
opremljena s posebnim etnografskim zem-
ljevidom Istre. Oba dela prof. Zičeve »Istre«
staneta dni 60. Naroča se pri biblioteki
Hrid, Zagreb 6, post. pret. 58.

»Matica Rada«, beograjski časopis za
znanstveno organizacijo dela, prinaša v 3.
do 4. številki uvodni članek o stoletnici
rojstva očeta slovenskega združništva Mi-
haela Vošnjaka, prispevek Milana Marjanovi-
ća o ameriškem klasiku znanstvene or-
ganizacije dela Franku B. Gilbrethu in dr.
Božumiću Vošnjaku članek »Sta je Kraft
durch Freude?« Aktualen in zanimiv je tudi
prispevek A. Hribarja »Autarkija in politika
ekonomskega liberalizma«. O bolgarskem za-
družništvu piše v daljšem članku dr. A.
Jevremović. Vreda člankov sa končuje z
biografijo slovensko-českega sociologa dr.
Ivana Zmavca. Med dokumenti komentira
in kritizira dr. Bogumil Vošnjak osnutek
uredbe o ustanavljanju organizacij delov-
nem krogu in dolžnostih kmetijskih zbor-
nic. Med ocenami novih knjig je treba po-
sebej opozoriti na dr. Vošnjaka referat o
novi knjigi znanega filozofa in esejista dr.
Vladimira Dvornikovića »Borba idej«.

Zagreška založba »Binoza« se je v zad-
njem času reorganizirala in preobela krizo,
ki je otežkočala njeno redno poslovanje. Iz
programa, ki ga je pravkar izdala, posema-
mo, da bo v bodoče izdajala s svojimi
rednimi edicijami po enega slovenskega in
srbskega pisatelja. Slovenski spisi bodo iz-
hajali v hrvaškem prevodu. Za tretje »ko-
lo« Binozinih izdaj je napovedan roman de-
lavca — samouka Jakova Sekulića »Naše
djetinstvo«. Binoza je že prej izdala roman
»Trakavica«, ki ga je episal kmet Pavle
— Miškin in knjigo »Na cestu«, čije avtor
je brezposelni delavec Ivan Softa. Nadalje
objeta Binoza v tej zbirki roman William
Somerseta Manghama »Pisan pajčolan«, nov
roman Gjura Vilovića »Zvono je oplaklo
djevico«, zbirko novel Milana Begovića
»Čekanje«, knjigo humoresk Krešimira Ko-
vačiča »Konji jašu lude« in antolo-
gijskih humoristov. Binoza bo izdala
februarija prih. leta pesniško zbirko med
vojno padlega Franca Galovića kot 1. zve-
zek njegovih zbranih spisov. Literarni kole-
dar »Hrvatska knjižica« in zbirko Pavičević-
čevih anekdot o črnogorskom kralju Nikoli
I. Ista založba je pravkar izdala četrto
knjigo zbranih spisov A. G. Matoša. O tej
pomembni knjigi objavimo v kratkem iz-
črpnije poročilo. Založbo Binoza vodi se-
daj dr. G. Pavlaković.

knjižni knjižni »drtje«, srečanja, ki pač ni
vredno tega imena. SK Trbovlje je menda
najšibkejši izmed vseh 19 prvorazrednih
klubov in je krajevno tovarišu pustil ne
samo obe točki, temveč tudi količnik prav
v slogu vseh dosedanjih rezultatov. Vrstni
red se v tablici ni spremenil, zabeležiti je
treba le oba rezultata:

Celje	5	5	0	0	12:5	10
Amater	5	3	1	1	29:8	7
Atletiki	3	1	1	1	14:7	3
Olimp	4	1	0	3	7:12	2
Trbovlje	5	0	0	5	3:38	0

Prihodno nedeljo bo igral samo par
Celje—Atletiki.

Ljubljanski skupina
je bila to nedeljo zelo burna. Dva neodlo-
čena rezultata in izdatna zmaga Kranjčan-
ov so bistveno vplivali na stanje tabele.
Dopolodne so se v Trnovem pomerili Po-
ljanci z Jadranom in so jim odvzeli po ze-
lo lepi tekmi na nemogočem terenu eno,
svojo prvo pikto. Z njo si je Mars, ki men-
da še ni napravil križa preko svoje usode,
prvič pomagal s poslednjega mesta, na ka-
tero so ga tovariši prikovali že od začetka
tekmovalja. V šiški se je Svoboda dolgo
držala dobro in le neverjetni taktiki svo-
jega napada se ima zahvaliti, da si ni za-
gotovila že do polčasa obeh točk. Doma-
čin je sicer nastopil v precej okrnjeni po-
stavi, tembolj bi se bili morali Svobodini
potruditi in se okoristiti s priliko. Delitev
točk jih je stala prvo mesto. Hermežanom
pa je prinesla padec s tretjega na peto
mesto. Na viškem igrišču so Rečani s
precejšnjim naporom tesno odpravili Jese-
ničane. Po odmoru so z boljšo taktiko v
napadu prišli v vodstvo 2:0, toda pred
koncem so Jeseničani utegnili zmanjšati
na 2:1 in kar dobro se je Rečanom zdelo,
ko je sodnik odpisal. Tako so Rečani na-
šli tesen priključek k vodilnim moštvom,
le slabši količnik jih drži na četrtem me-
stu. Bratstvo je kljub porazu ohranilo
svojo pozicijo. In naposled majhna Slova-
nova tragedija v Kranju. Prva polovica
tekmovalja je pri kraju, a Slovan ni pri-
šel še do nobene točke. Če se kmalu kaj
ne spremeni v tem moštvu, bo nelzproso
prešlo v drugi razred. 3:0 je lep rezultat,
količnik se je Kranju toliko zboljšal, da
je presegel vse ostale desetic. Evo:

Kranj	7	4	2	1	17:5	10
Svoboda	7	4	2	1	22:10	10
Jadran	7	4	2	1	12:8	10
Reka	7	5	0	2	13:9	10
Hermes	7	4	1	2	15:10	9
Bratstvo	7	2	0	5	13:18	4
Mars	6	0	1	5	5:18	1
Slovan	6	0	0	6	6:25	0

Za prihodno nedeljo je tej skupini do-
ločen ta spored: Slovan—Reka, Jadran—
Bratstvo, Mars—Hermes, Kranj—Svoboda.
V mariborski skupini
sta bili dve zanimivi srečanja. Maribor je
imel proti Rapidu neporavnani račun v
obliki 3:6 iz prejšnjega srečanja in se mu je
revanša z 2:0 popolnoma posrečila. Tako
so črno-beli odstavili svojega lokalnega
rivala in so sedaj čvrsto in gladko v vod-
stvu. Rapida je poraz stal dobro pozicijo,
z boljšim količnikom ga je Železnica pre-
hitel. Ta je drugemu čakovskemu klubu
odvezl tudi v povratni tekmi obe točki,
tokrat še bolj izdatno, 6:1. Tako je Grad-
janski po vsej priliki obojen na zadnje
mesto, ker ima samo teoretične možnosti,
da bi se dvignil z njega. Drugo zanimivo
srečanje je bilo v Murski Soboti. CSK si
lahko čestita, da je odnesel eno točko,
kajti razen Maribora se to še ni posrečilo
nikomur. Z delitvijo točk je Mura padla
do enega mesta, dočim se ji je CSK približal
do dosegljivosti. Do prihodnje nedelje je
torej stanje tabele

Maribor	7	5	0	2	23:12	10
Železnica	7	4	0	3	22:18	8
Rapid	7	4	0	3	13:16	8
Mura	6	3	1	2	15:10	7
C.S.K.	5	2	1	2	16:11	5
Gradjanski	6	0	0	6	4:26	0

Spored prihodnje nedelje v tej skupini
je: Gradjanski—Maribor, Mura—Rapid,
Železnica—CSK.

O. C.

Moto-Ilirija v Trstu

Preteklo soboto je velika skupina moto-
ciklistov, članov MK Ilirije pod vodstvom
gg. Borštarnja in Pollika izvedla kubiški
izlet v Trst. Kljub slabemu vremenu se je
izletu udeležilo skoraj 40 motociklov z vse-
ga 70 izletnikov.

Tržaški motociklisti so priredili Ilirija-
nom prav prireden sprejem, zvečer pa so
bili njihovi gostje v razkošnih klubskih
prostorih. Pri tej priliki je bilo dogovorjeno,
da bodo Tržačani v kratkem vrnil izlet
Ljubljancem, prav gotovo pa se bodo
udeležili tudi prihodnje leto 25-letnice MK
Ilirije. Nedeljo dopoldne so izletniki izko-
ristili za ogled preokceanske motorne le-
dže »Saturnie«, popoldne pa za izlete v tr-
žaško okolico.

Kljub prijaznemu vremenu je MK Ilirija
izvela svoj kubiški izlet v polnem obsegu in
najlepšem redu. Pri tem je razen požrtvo-
valnih klubovih funkcionarjev v veliki me-
ri pomagali tudi naši in italijanski obmejni
organi, ki so jim šli vsestransko na roko.

Na seji odbora za srednje-evropski
pokal, ki je bila preteklo nedeljo v Rimu
in na kateri je naš nogomet zastopal taj-
nik JNS dr. Andrejevič, je bilo sprejetih
le nekaj manj važnih sklepov glede te
konkurence. Najvažnejše vprašanje, ki je
bilo na dnevnem redu, to je izpolnitev
tekmovalja z dvema kluboma iz Jugosla-
vije in Rumunije, je bilo — brzokone iz tak-
tičnih razlogov — odgojeno na prihodnjo
sejo. Ta seja bo po prizadevanju dr. An-
drejevića dne 18. januarja 1938 v Beogra-
du, kar je vsekakor za ugodno rešitev gor-
njega vprašanja bolj ugodno. Predlog pa
bo menda takšen, da bo eden izmed manj-
kajotih tekmecev bodisi drugo jugosloven-
sko ali rumunsko moštvo, drugi pa spet
udeležene iz držav, ki so ustanovile to
tekmovalja.

Ljubljanski zimske-sportni podsavez:
Službeno. Seja upravnega odbora se vrši
v sredo ob 7. uri zvečer v prostorih po-
sebnih sob kavarna »Uniona«. Vhod z
Franciškanske ul. skozi kavarno. Seja je
za vse odbornike obvezna.

Smučarski klub Ljubljana. Letošnji redni
občni zbor bo v sredo dne 10. novembra t. l.
ob 20. u. običajnim vsakoletnim dnevnim
redom. Kraj bomo pravočasno objavili v
časopisu. Posebnih vabil klub ne bo razpo-
slal. Zato vabi vse članstvo tako, da se ob-
nega zbora udeležijo v častnem številu.
Smuk!

ASK Primorje. Seja klubovega odbora
v sredo v restavraciji Slamič ob 20.30. Za-
radi važnosti dnevnega reda prisotnost
vseh odbornikov obvezna. Predsednik. Lah-
koaletska sekcija. Sestanek sekcije, obve-
zen za vse atlete v četrti ob 19. v hotelu
Miklji. Vsi in točno. Načelnik.

SK Ljubljana. Danes ob 15. obvezen tren-
ing liginega moštva. Točnost!

Prva jugoslov. upornostna tekma ptičarjev v Ljubljani

Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani
je priredilo v dne 17. in 18. oktobra v lo-
viških Jeticah in Mengor prvo tekmovalno
o upornosti psov-ptičarjev, ki imajo iz-
redne zmožnosti in ki najbolje služijo v
pomoč lovcu. Tekme so bile za naše lov-
stvo velikega pomena, ke so pokazale vse
vrline psov ptičarjev. S skrbno in pravilno
vzrejo se ptičar usposobi za vsa dela v
pomoč lovcu — tako pri izvrševanju lova
na polju, v gozdu pa tudi v vodi in na
pram roparicam.

Prvo omeno so dosegli: »Artus vom wil-
den Forst«, nem. Zimavec — lastnik in
vodnik Bernhard Engelke Marchegg, (Au-
stria), 315 točk; »Gazelle von Schornbusch«,
nem. kdl. — lastnik in vodnik Franc Ur-
ban, Ljubljana 290 točk; »Ali Kiršid (Plu-
to)«, nem. kdl., lastnik in vodnik Walter
Stuzzi, Kamnik 275 točk.

Drugo omeno: »Moj Südwest«, nem. kdl.
lastnik inž. Ciril Dimnik, Beograd — vod-
nik Bruno Falkovski, Lichtenwörth, (Au-
stria) 248 točk.

Tretjo omeno: »Sonja von Fuchspass«,
nem. kdl. — psica, lastnik in vodnik Franc
Urban, Ljubljana, 245 točk; »Arbo vom
Thalmanhof« nem. Zimavec, lastnik Rado
Hribar, grad Strmol — vodnik Bogdan
Sežun, Ljubljana 241 točk.

Tekme je vodil g. dr. Hubert Souvan,
Ljubljana. Njegov namestnik je bil g.
Oskar Kosler, Ortnik. Sodni so: Nadgoz-
dar Leopold Haim, Avstrija; svetnik Ev-
gen Križar; dr. Vilko Pfeifer in inž. Fri-
derik Weinberger — vsi iz Ljubljane.

Po tekmi so bile razdeljene dragocene
nagrade.
Da so te tekme dosegle tako lepe uspehe
in to prvič v Jugoslaviji, gre vse priznanje
prirediteljem, ki so dokazali velik pomen
upornosti psov ptičarjev v razmahu na-
šega lovstva.

Naše gledališče

DRAMA

Torek, 26. oktobra: zapro-
Sreda, 27. oktobra: Beraška opera. Red A.
Četrtek, 28. oktobra: Viničarji. Red Četr-
tek.

Proslava pisateljskega jubileja Peci-
je Petrovič, avtorja vaške šale »Vozel«, ki je
bila določena za torek 26. t. m. je prelože-
na na poznejši čas in ostane dramsko glo-
dališče drvi črno.

Za red A se bo igrala v sredo »Beraška
opera« v običajni zasedbi. Občinstvo opo-
zarjamo, da se odigra ta teden zadnji dv-
predstavi tega dela, zato naj vsi, ki se za-
nimajo zanjo ne zamude obiska. Sonje
spremlja Adamčev orkester.

»Firma« je naslov naslednje premiere,
ki jo pripravlja drama. Komedia je delo
nam dosele nepoznanega poljskega pisate-
lja Hemarja, ki se uveljavlja z njo kot
simpatičnim dramatik in izvrsten psiholog,
ki zna na lahkon, toda učinkovit način
pokazati mišljenje in čustvovanje igralce-
zvezdnice, ki je z dušo in telesom zakore-
njen v teaterskem svetu, in kot njeno
nasprotje predstavnik patricijskega trgov-
skega sveta, ki prav tako živi samo svojo-
mu poklicu. Simpatije, ki se tako med nj-
ma, približujejo oba svetova drug druge-
mu, toda pri dokončni odločitvi zmaga nad
drugimi željami ljubezen do poklica. Igro
pripravlja g. Ciril Debevec, v glavnih vlo-
gah: Mira Danilova in Emil Kralj, nadalje
ga. Naborka, Debevec, Planecky, Sever,
Plut, Sancin in Presetnik.

OPERA

Torek, 26. oktobra: La Bohème. Red B.
Sreda, 27. oktobra: Amaconke. Red Sreda.
Četrtek, 28. oktobra: Prodna nevesta.
Slavnostna predstava v proslavo česko-
slovaškega državnega praznika. Izven.

Parma-Balatskova opereta »Amaconke«
se vprizorijo v sredo za red Sreda. V sil-
kovito inženiranem okvirju se razvija pri-
kupno dejanje iz časa Katarine Velike
ruske carice, ter kaže postanek caričine
ženske garde, Patjomkinove vasic, in še
številne zabavne prizore, ki jih poživljajo
baleti in živa popularna glasba. Dirigent
A. Neffat.

V proslavo českoslovaškega državnega
praznika se poje v četrtek zvečer kot pre-
stava izven abonmna česka opera »Pro-
dana nevesta« v naši že znani odlični za-
sedbi.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Torek, 26. oktobra: »Sodnik Zalamejski«.
Red B.
Sreda, 27. oktobra: zapro.
Četrtek, 28. oktobra: »Bela bolezen«. Za
proslavo českoslovaškega narodnega
praznika. Red B.

RADIO

Podroben program ljubljanske in vseh
evropskih radijskih postaj dobite v vo-
dilni in bogato ilustrirani slovenski ra-
dijski reviji »NAS VAL«. Mesečna na-
ročnina samo 12 din. Naroča se pri
upravi v Ljubljani, Knafličeva ulica 5.

Sreda 27. oktobra
Ljubljana 12: Za kosilo—razvedrilo. —
12.45: Vreme, poročila. — 13: Čas, spored,
obvestila. — 13.15: Koncert slovenske glas-
be (Radio orkester). — 14: Vreme, borza. —
18: Mladinska ura: Med Laponci (dr. V.
Bohinec). — Opazuj in poskušaj (prof. M.
Adlešič). — 18.40: Kolektivizacija življenja
in njene posledice (prof. dr. A. Gešar). —
19: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila.
19.30: Nac, ura: Vuk Karažić (prof. dr. A.
Velič). — 19.50: Šah. — 20: Več veselja!
(koncert Radio orkestra). — 21: Pregled
svetovne klavirske literature (predvaja in
izvaja na klavirju prof. L. M. Škerjanc). —
22: Čas, vreme, poročila, spored. — 22: Ra-
dio jazz.

Beograd 16.45: Plošče. — 17.20: Flauta.
20: Petje in humor. — 21.30: Narodne me-
lodije. — 22: Komorna glasbe. — Zagreb
17.15: Klavirske skladbe. — 20: Plošče. —
20.30: Prenos iz Ljubljane. — 22.20: Plošče.
Praga 19.35: Dueti. — 20: Ostrilove sklad-
be. — 20.25: Dvojakova opera »Knez«. —
22.25: Sonate. — Varianta 19.20: Moški zbor.
20: Plošče. — 21: Chopinov klavirske
skladbe. — 22: Lahka godba orkestra. —
Dunaj 12: Lahka glasba. — 16.05: Pagani-
njeva igra. — 17.30: Sodobni avstrijski
skladatelji. — 19.25: Koncert dunajskih fil-
harmonikov. — 20.40: Vesela radijska re-
portaža. — 21.40: Arije in pesmi. — 22.20:
Lahka in plezna muzika. — München 19.10:
Künnekejeve skladbe. — 21: Kmetovo leto.
22.45: Melodija in ritem. — Stuttgart 19.15:
Ura peštre glasbe. — 20: Zabaven program
iz Frankfurta. — 21.15: Beethoven: V. sim-
fonija. — 22.30: Portugalska glasba. — 23:
Melodija in ritem. — 24: Nočni koncert.

Petrovičev »Vozel« v ljubljanski drami

V nedeljo smo v Skrbinskih režiji pred
polno hodo doživeli v drami novo uprizo-
ritev vaške šale Peci-je Petrovič »Vozel«, ki
naj bi sredi resnejšega repertoarja pri-
nesla občinstvu nekaj vedrega nasmeha in
razvedrila. Peci-ja Petrovič je dober znanec
naše gledališke publike in ob njegovih ko-
medijah, polnih folklorne sočnosti in pe-
strih, lahko mislimo, da se je naša drama, zlasti
oni izmed njenih obiskovalcev, ki jim je
manj do teže umetniške drame, že mno-
gokrat nasmejali iz vsega srca. »Vozel« nam
je gledališče dalo tokrat v Skrbinskih pri-
redbi, ki je živahno razgibano burko, ka-
tere jedro tvori zgodba o namišljeni ne-
zvestobi med mladima zakoncema na vasi
z vsemi zapletitjaji, ki se rode iz te po-
mote, presadil na slovenska tla. Toda Pe-
trovičevi kmetje, žene, svakinje, tasti in
zapeljivci so tako vezani na okolje, iz ka-
terih jih je pisatelj povzel, da si jih težko
predstavljamo v kakršnikoli drugi kakor
v izvorni obliki. V slovenski vasi so nam
zagate in konflikti, kakršne obravnava
»Vozel«, pač povsem neznan in zato se
nam tuji zdijo tudi obrazi na odru, ki te
zagate in konflikte preživljajo pred nami.
Problem uprizoritve je ostal problem
kmečke igre na našem umetniškem odru:
preveč je snovanje našega Narodnega gle-
dališča oddaljeno od prvobitne preproste
provinc, da bi jo moglo v celoti podo-
življati v neskaljeni, nepotvorjeni obliki.
Izmed igralcev so realistične kmečke tipe
prikazali samo Potokar (tast), P. Juvano-
va (tašča) in Jerman (Stefan). Drenovec,
Mileva Boltarjeva in posebej je Levanjeva,
so podali zanimive obraze zrelih, smeha in
življenja polnih ljudi, v jedru pa se je njih
igra konaj od daleč približevala podobi
naše kmečke stvarnosti. L. M.

Zapiski

MISEL IN DLO

prinaša v pravkar izšli 9. —10. številki na-
metno uvodnika žalno besedo v spomin T.
G. Masaryka. Pisatelj dr. Ivan Lah je pri-
speval o velikem prezidentu članek »In me-
moriam T. G. Masaryka«, ki združuje osebne
vtise in spomine s podrobno karakteristiko
njegove osebnosti in življenjskega dela.
Dr. Lavo Cermelj v razpravi »Julijška
krajina« obravnava na podlagi najnovejše
(večidel italijanske) literature posamezne
pokrajine in svoj kritični oris izdatno pod-
piral s statističnimi podatki. Razprava se bo
nadaljevala.

V Obzorniku piše J. A. o dobrovolju inž.
Ivanu Gosarju, ki je postal žrtev avstrijske
vojaške justice, dr. Branko Vrčon razglablja
v članku »V pričakovanju reakcije zunanje
politične položaj«. Verko pa v daljšem notra-
njepolitičnem pregledu glasila dogodke in
pojave zadnjih tednov. L. C. piše o trideset-
letnici ustanovitve tržaškega akademskega
društva »Balkan«, G. S. pa o poteku in re-
zultatih II. slovenskega pedološkega kon-
gresu v Ljubljani. O vzgoji kopaškega na-
raščaja razpravlja H. medtem ko se — drjk
bavi z vprašanji razširjenja namenskega
pokojinskega zavarovanja. Iz te rubrike je
treba omeniti še prispevek dr. I. Laha »V
tednu Rdečega križa«. Izmed obilnih Poro-
čil sta vredni posebne pozornosti: »Masaryk
in Hitler po Steedovi označitvi« (Verko) in
prva stvarnostkritična zavrnitev »Naših po-
gledov«, ki jih je izdala skupina naših aka-
demikov, zbrana v »Slovenskem klubu na
univerzi«. Razna krajša poročila in — kakor
vedno — užitne »Drobtine« zaključujejo to
številko našega priznanega obzornika, ki
krepko zastopa v slovenski javnosti napre-
do usmerjeno inteligenco.

Pavle Kernjak, Slovenske koroske na-
rodne pesmi iz Roža. Pevodnja celovskega
pevskega okrožja Pavle Kernjak je zbral in
harmoniziral osem koroskih narodnih na-
rodnih pesmi iz Roža, ki jih je v ličnem
zvezku iz Gasparijevo podobo gospodstve-
ga prestola na naslovni strani izdal klub
koroskih Slovencev v Ljubljani, Pesmarico,
s katero dobivajo naši peveci doslej nezna-
ne narodne pevečke, je uredil Luka Kra-
mole, založnik pa je namenil čisti dobitek
za kulturne potrebe koroskih Slovencev.

»Proteus«, ilustriran časopis za poljudno
prirodnoznanstvo, ki ga izdaja Prirodoslovno
društvo v Ljubljani v redakciji dr. Pavla
Grošlja, prinaša v pravkar izišlem zvezku
članek dr. Pavla Grošlja »Dvojčki in njih-
ova življenjska usoda« (s 7 slikami), ki
razpravlja o postanku in razvoju dvočlanih
in enočlanih dvojčkov. Botanik Viktor

S P O R T

Kdo naj vodi plavalni sport?

Rafael Sabatini:

MORSKI KRAGULI

Gusarski roman

»Tukaj sem,« je odvrnil globoki glas sira Oliverja, in tisti, ki so stali med njim in med bratom so se mu umaknili. Lionel se je nekoliko vzdignil in trenutek ali kaj molče gledal brata. Nato je spet omahnil siri Johnu na prsi.

»Bog mi je grešniku milostljiv,« je zastokal, »ker mi daje možnost, da popravim, kar sem storil, čeprav pozno.« Nato se je še enkrat vzpel, iztegnil roke proti siri Oliverju in proseče jeknil: »Noli, brat, odpusti!«

Oliver je stopil naprej — nihče mu ni branil — in se, z rokami še vedno zvezanimi na hrbtni, sklonil čez brata. Njegov obraz je bil strog in trd.

»Kaj naj ti odpustim?« je vprašal. Lionel je lovil sapo, da bi mu odgovoril, in spet globoko sopeč omahnil nazaj v naročje sira Johna. Kravata mu je prišla na ustnice.

»Govori, Lionel, oh, za Boga govori!« je silila Rozamunda z druge strani. Glas ji je drhtel od tesnobe.

Lionel jo je pogledal in se medlo nasmehnil. »Ne boj se, vse bom povedal. Bog me je prihranil za to. Vzemite roko proč, sir Killigrew! Ta, ki ga ob-

jemate, je... najzvrženjši človek na svetu. Jaz... jaz sem tisti, ki sem ubil Petra Godolphina.«

»Moj Bog!« je zastokal sir John. Lord Henry je od olajšanja in studa ostro zasopel.

»Oh, in moj zločin ni v tem,« je Lionel nadaljeval, »v tem ni bilo nobenega greha, Borila sva se v silobranu sem ga ubil — boj je bil pošten... moj greh je prišel šele pozneje... ko je padel sum na Oliverja, sem ta sum podpiral... Oliver je vedel, da sem jaz storilec... a je molčal... hotel me je rešiti. Jaz sem se pa bal, da ne bi resnica... vendar prišla na dan... in še ljubosumen sem bil nanj... in sem ga dal... ugrabiti.«

Zamirajoč glas mu je usahnil. Kašel mu je stresel telo. Bledodeče pene na njegovih ustnicah je bilo čedalje več, a vendar se je še enkrat zbral in hropeč obležal, med tem ko so mu prsti negotovo vlekli za odevjo.

»Povej jim,« je zaklicala Rozamunda, ki je v svojem obupnem boju za življenje sira Oliverja hladno merila na to, kar je bilo bistvenega, »povej jim ime tistega, ki si ga najel!«

»Jasper Leigh je bil, kapitan «Lastavice,« je bil odgovor.

Rozamundine oči so bliskovito gledale sira Henryja. Njen obraz je bil pepelnatobled, ustnice so ji drhtele, toda v pogledu ji je žarelo zmagovalstvo. Nato se je iznova obrnila k umirajočemu, neumljenemu v svoji volji, da mu izviže vso resnico, preden se spusti nanj večni molk.

»Povej jim,« je ukazala, »ob kakršnih okoliščinah te je smrti sir Oliver poslal na «Srebrno čaplo»!«

»Ne, ne,« ji je segel lord Henry v besedo, »ni ga treba mučiti. Saj vemo dovolj. Bog nama odpusti najino slepoto, Killigrew.«

Sir John je molče sklonil glavo.

»Ali ste vi, sir John?« je zašepetal umirajoči. »Kaj še tukaj?« Bilo je, kakor da bi se medlo zasmajal, nato mu je beseda spet obtežila. »Odhaj... Njegov glas, pokoren poslednjemu vzplapanju ugašajoče volje, je postal močnejši: »Umiram, Noli! Zdej sem... popravil, Noli... kolikor sem mogel. Daj — — — daj mi roko, Noli!« Negotovo je iztegnil desnico.

»Ze prej bi ti jo bil podal, da nimam zapetih zvezanik,« je v nenadni besnosti zavpil sir Oliver, nato pa napel svojo silno moč in pretrgal vrvi, kakor da bi bile nitke. Prijel je brata za drhtečo roko ni se zgredil ob njem na kolena. »Lionel... dečko!« Zdelo se mu je, kakor da bi bilo zadnjih pet let na mah izbrisanih: njegovo divje, brezobzirno sovraštvo do polbrata, skeleči občutek krivice, mučna želja po maščevanju, vse je bilo mrtvo, pozabljeno in pokopano. Da, še več, zdelo se mu je, kakor da ni vsega tega nikoli bilo. V tem trenutku je bil Lionel spet tisti šibki, zali, ljubljivi brat, ki ga je nekdanj razvajal, varoval in branil, tisti, za katerega je bil žrtvoval dobro ime in ženo, ki jo je ljubil — Lionel, zaradi katerega je bil uničil svoje lastno življenje.

»Lionel, dečko!« je bilo vse, kar je mogel spr-

avit iz sebe. »Ubogi fant, ubogi fant!« Ljubljana je bila prebuda,« je rekel, »se skloni naprej, ga prijel še za drugo blede roko, ki je ob steni počivala na odeji, in krepko stisnil obe v svoji desnici.

Skroz lano se je prikardel solnčni žarek in padel umirajočemu na obraz, toda blesk, ki je zdaj ozarjal Lionellovo obličje, je prihajal iz notranjega vira. Izmemoglo je vrnil stisk bratovih rok.

»Oliver,« je zašepetal, »Oliver, ni ti enakega na svetu. Zmerom sem vedel, da si prav tako plemenit, kakor sem jaz majhen. Ali sem povedal dovolj, da te rešim? Objubite mi, da bo zdaj varen,« se je proseče obrnil k navzočim, »in da ga ne bo nihče — — —

»Varen je,« je trdno odvrnil lord Henry. »Jaz sem porok zanj!«

»Oh, to je dobro; preteklost je minula, prihodnost je v tvoji roki, Oliver. Bog ti jo blagoslovi!« Bilo je, kakor da bi se zgruznil, vendar mu je še enkrat odleglo. Zamisljeno se je nasmehnil, njegov duh je bil že nastopil veliko pot: »Snočnja dalja je bila dolga — najdaljša, ki sem jo kdaj preplaval, od Penarrowa do Trefusisa. Lepa, dolga pot! A ti, Noli, si bil z menoj; če bi mi bilo zmanjkalo moči... nate sem se zanesel. Ves prezebel sem se... mraz je bilo — — — hu, tako mraz!« Izpreletelo ga je, nato je tiho obležal.

Sir John ga je rahlo položil na zglavje; Rozamunda se je spustila na kolena in si zakrila obraz, med tem ko je sir Oliver klečal zraven sira Johna in v svojih dlaneh grel bratove drevene roke.

MALI OGLASI

Službo dobi

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Prešivalke

Isprane, sprejemne za stalno zasigurno celotno delo s tisoč dobro plačo. Vprašati K. Sosa, Mestni trg 38. 29066-1

Prodajalke

sprejme galanterijske in govin. Pismene ponudbe pod »Dobro izvešča na moče na ogl. odd. Jutra. 27784-1

Gospodična

žene simpatične znanja, odda simpatične kavelje, dobi stalno službo v različnih mestih. Pismene ponudbe na področje Jutra Jesenice pod »Takojšnje nastope. 29074-1

Mehaničarja

Špecijalista

za pisalne in računske stroje, sprejemne tako. Po nudi, v največji zahtevi na naslov: Hinko Kranjec, trgovina in mehanična delavnica za pisalne stroje, Sadržavo, Aleksandrova 33. 29075-1

Dekle

pridno, pošteno, vajeno na kuhi, sprejme malocenaška družina. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 29079-1

Čevlarskega

pomočnika

sprejem. Koroska cesta 18 starinarna, Maribor. 29082-1

Hotelsko kuharico

za letovišni hotel odnosa pošteno, iskreno. Stalna služba (lahko vsaletna za posilitev). Reflektira se samo na verigrano I. vrstno silo. Ponudbe z zahtevami na ogl. odd. Jutra pod šifro Letovišče. 27706-1

Služba išče

Vsaka beseda 50 par, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 12 Din.

Dojenska

negovalka

z večletno prakso, znanjem sloven., srodovit, in nemškega jezika, išče službo. Gre tudi za detelo. Razpolaga s odličnimi dokumentalnimi pripravili. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Dojenska negovalka«. 29067-2

Posodim

brezobrestno

kratkorочно 10.000 Din proti absolutno sigurnemu jamstvu in boljši potražnji v Ljubljani. Dopolni na ogl. odd. Jutra pod šifro »Posojilo, stalna služba. 29070-8

G. Th. Rotman:

Gospod Kozamurnik

postane umetni jahač

Gospa Kozamurnica je umolknila, kakor se dobri ženi spodobi. Belca so tedne dni na vse načine razvajali, in ko ga je hotel gospod Kozamurnik spet zajahati, mu je najprvo vtaknil nekaj koščkov sladkorja v gobec. »A glej, da boš priden,« je rekel, »če ne, bom hud!«

28

28

28

28

28

28

28

28

28

28

28

28

28

28

28

28

28

28

28

28

28

Gospodična

izveščana v pisarniških poslih, z znanjem stenografije, knjigovodstva, nemške, srbohrvaščine, italijanščine — tehi mesta kjerkoli. Ponudbe na področje Jutra Maribor pod šifro »Gospodična«. 29091-2

Zasluzek

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Tisoč dinarjev

in več zaslužite mesečno z delom doma. Pošiljam material prevzema gotovo blago. Mal kajete potreben. Zahtevajte prospekt, priložite znamko za odgovor. Mihajlo Henig, Pancevo, Br. Jovanovića 20. 27722-3

Naslove

malih

oglasov

pošiljamo

cemo onim,

ki pošljejo

znamke za 3 din.

Vajenci(ke)

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Učena

sprejemem takoj za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Brivski vajenec

išče mojstra za nadaljevanje brivske obrti. Uči se dve leti. Pojavila na naslov: Josip Polak, Rakek. 29078-44

Prodajam

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Bencinski agregat

prodaja sokoloko društvo Mokronog. Ima 35 in 65 do 110 V in 30 A. Ogledate si ga lahko v gostilni »Pri Amerikanu« v Florjanski ulici v Ljubljani. 27785-6

Avto Fiat

Belila, 4-seždenja limuzina, 4 cilindri, poraba benzina 8 na 100, v dobrem stanju, takoj poceni prodam. Sorn, Celje, Krekova 13. 29095-10

Živali

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Nagrado dobi

kdo izvede ali javi, kdo ima ujetega mladega lisrskega ovčarja, ki se je zatekel. Jankole, Svetčeva ul. 6 (pod Rožnikom). 29000-27

Kupim

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Stare moške obleke

čevlje, suknje, kratke poravnice, — stare pobitve, žimice in vse drugo, kupujem. Pridem pogledat na dom. Pšiste dopisnice: Mara Andlovic, Gallusovo nabrežje št. 67. 29066-7

Dragocenosti

Vsakovrstno zlato kupuje po najvišjih cenah

ČERNE - juvelir

Ljubljana, Wolfova ul. 1 12 38

Piščanci zaklani

za oboro, ržoto itd, po Din 16 za kg. vsako sredo in soboto, Kmetijska družba, r. s. o. s. Novi trg 3, telefon 21-05. 27708-6

Starinski Meissen

porcelan prodam, 35 kom. Din 1800. Antikvarij »Umetnost«, Ljubljana, Mestni trg 17. 29082-6

Perzijsko preprogo

»Turkhal« 3,60 x 2,30 — prodaja Golob Marija, Gallusovo nabrežje 39. 29088-6

Knižice

Mešne hranilnice Skofja Loka za 6,000 din prodam. Ponudite ceno. Rudolf Zore, Ljubljana, Gledališka 12. — TELEFON 38 10. 290916

V najem

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Trgovino s špecer.

in meš. blagom v lastni tridesetletni hiši s priključnim dvosobnim stanovanjem in komfortom v največji bližini glavnega hotela, oddam. Potreben kapital Din 40.000 s vsem inventarjem. Prodajam tudi s hišo vred, zaradi rodninskih razmer. Julia Kohn, Zagreb Paromilinska c. 17. 29087-17

Lokali

Brivnico

podružnico

prodam, Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 29083-10

Posest

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Večje število parcel

kompleksov posestev, gozdov, trgovskih in stanovanjskih hiš ter vil ima naprodaj gradben, strokovno izobražen posredovalec KUNAVER LUDVIG Cesta 29, oktobra 6. Telefon 27-38. Poočlašeni graditelji in sodni centile na razpolago. 60-30

Dvostanovanjsko

hišo v bližini gasilskega doma v Zg. Siški, prodam za din 70.000. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 29080-30

Več hiš

vil, stavbenih parcel v mestu, kakor tudi večja stavbena zemljišta v ljubljanskih predmestjih, ugodno prodaja Društvo posestnikov, Salendrova 6. 29080-30

Stanovanje

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Trisobno stanovanje

v vili, v centru mesta — oddam 1. novembra. Vprašati Knaflicja 13/II. 27134-21

Komfortno

stanovanje 3 velikih sob skor center, oddam za november. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 29088-31

Kapital

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

KLISEJE

ENO JN VECBARVNE Jugografika SV. PETRA NASIP ST. 23

Namesto posebnih obvestil.

Horst pl. Niessen

Liselotte pl. Niessen voj. Westen

poročena

OKTOBER 1937

DUSSELDORF O. K.

Kaiser Wilhelmring 24

CELJE

CELJE

CELJE

CELJE

CELJE

CELJE

CELJE

CELJE

CELJE

CELJE

CELJE

CELJE

CELJE

CELJE

CELJE

CELJE

CELJE

CELJE

CELJE

CELJE

CELJE

CELJE

CELJE

CELJE

CELJE

CELJE

CELJE

CELJE

CELJE

CELJE

CELJE

CELJE

CELJE

CELJE

CELJE

CELJE

CELJE

CELJE

CELJE

CELJE

CELJE

CELJE

CELJE

CELJE

CELJE

CELJE

CELJE

CELJE

CELJE

CELJE

CELJE

CELJE

CELJE

CELJE

CELJE

CELJE

CELJE

3-sobno stanovanje

s kopalnico, lepo, oddam na Cesti 29, oktobra (Rimska cesta) št. 23. 29091-21

Sobo odda

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Sobo

v centru, s posebnim vzhodom, poceni oddam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 29087-33

Sobo

oddam dvema gospodoma ali gospodičama. Polize se na Rimski cesti št. 1 v pekarni. 29085-33